

SCHEVENINGEN STAD IN DE DUINEN

EEN RUIMTELIJK PERSPECTIEF ALS OPLOSSING VOOR
ZEESPIEGELSTIJGING IN SCHEVENINGEN
MEI 2025

Colofon

Flux landscape architecture BV
www.fluxlandscape.nl

Ravenoord 238
3523 DB, Utrecht
info@fluxlandscape.nl
+31 30 3031094
KvK 75223295

In opdracht van
Gemeente Den Haag

In samenwerking met
Hoogheemraadschap van Delfland,
Deltares en Goudappel

Datum
08 mei 2025

1	OPGAVE	5
2	DIAGNOSE	9
3	CONCEPT	21
4	RUIMTELIJK ONTWERP	33
5	AANBEVELINGEN	75

1. OPGAVE

Scheveningen staat als een van de meest bezochte kustplaatsen van Nederland voor een aantal grote opgaven. De zeespiegel zal volgens de voorspellingen van het KNMI stijgen. De verwachting is dat deze stijging exponentieel zal toenemen van 2 tot 3 en op langere termijn 5 meter. Om de waterveiligheid van Scheveningen te borgen, zijn er ingrepen nodig. Hierin kan er gekozen worden voor harde maatregelen in de vorm van muurtjes, trappen, taluds of dijken in de bestaande stad en de bestaande boulevard. Of er kan gezocht worden naar zachtere maatregelen in de vorm van bredere duinen en strand voor Scheveningen. Of wellicht een combinatie van hard en zacht.

De gemeente Den Haag heeft Flux gevraagd om te onderzoeken wat de ruimtelijke impact is van verschillende verstevigingsstrategieën en op welke manier verschillende opgaven voor de stad, zoals leefbaarheid, vergroening, klimaatadaptatie, mobiliteitsstrategie en verdichting, samen kunnen komen met de opgave voor waterveiligheid en hoe dit er op een langere termijn (2100) uit kan zien. Het is nadrukkelijk de vraag om te onderzoeken hoe een wervend toekomstbeeld voor Scheveningen eruit kan zien, maar ook te zoeken naar een tijdslijn om hier te komen.

Het document bevat een diagnose, waarin de opgaven rondom waterveiligheid, mobiliteit en klimaat in beeld worden gebracht. Ook worden de belangrijkste karakteristieken en kenmerken van Scheveningen in de huidige situatie en in een historische context geduid. In de diagnose wordt ook inzichtelijk gemaakt waar de waterveiligheid onder druk staat en wat het effect is van harde maatregelen op de huidige openbare ruimte en gebouwen in Scheveningen. In het concept wordt een strategie geïntroduceerd voor een tijdspad waarin harde maatregelen op korte termijn overlopen in zachtere maatregelen op een langere termijn. De groei van een nieuw duinlandschap levert daarnaast kansen op voor de vergroening en verbetering van de openbare ruimtes in Scheveningen.

In het deel ruimtelijk ontwerp wordt het concept ruimtelijk vertaald naar kaarten en tekeningen, hierin is te zien

hoe stad, duin en strand verankerd raken op een nieuwe manier. Onderdeel hiervan is de mobiliteitsstrategie en het ontwikkelen van een nieuw ecosysteem voor flora en fauna in Scheveningen. In het hoofdstuk aanbevelingen worden de belangrijkste bevindingen geduid uit de studie en worden vervolgstappen en projecten opgenomen.

Flux heeft in de studie verschillende scenario's onderzocht met betrekking tot de zeespiegelstijging, variërend van 1 tot 5 meter. Deze stijging wordt over een periode van 100 jaar en langer geanalyseerd. Het is echter belangrijk op te merken dat het moeilijk is om precies te voorspellen met welke snelheid de zeespiegel zal stijgen, gezien de complexiteit van de factoren die hierbij een rol spelen.

Strategie mobiliteitstransitie 2022-2040
(Gemeente Den Haag 2021)

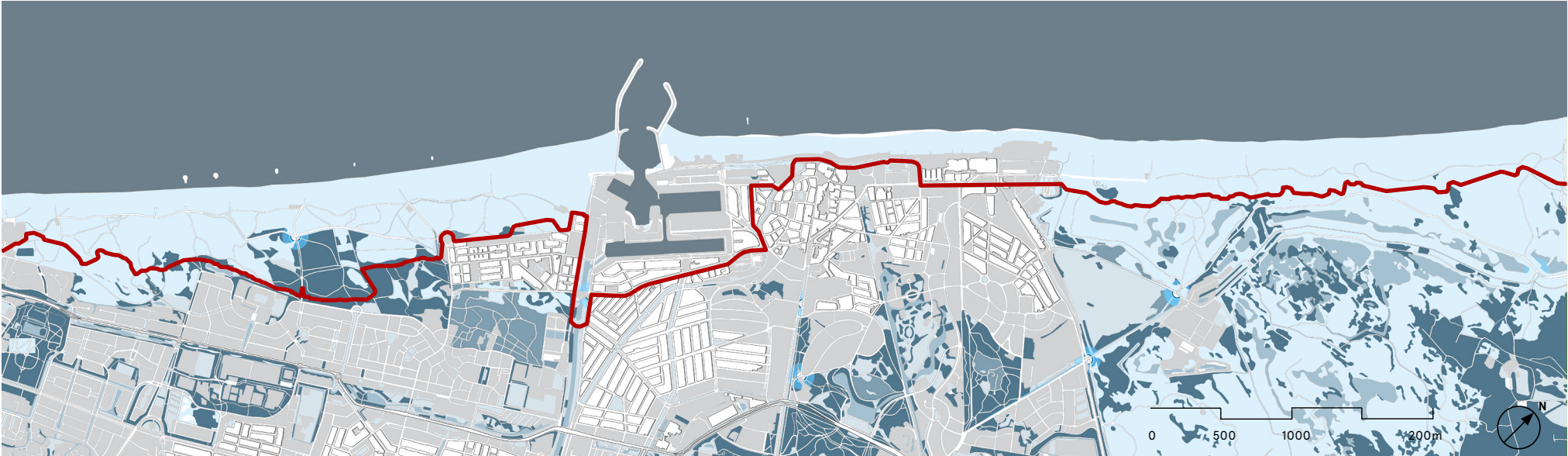
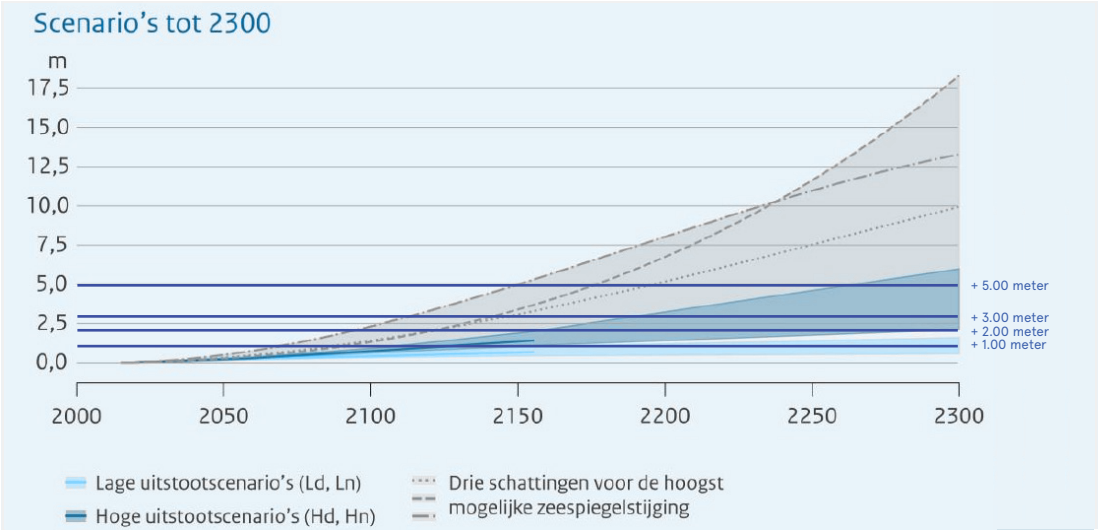
Toekomstscenario's Primaire Waterkering Scheveningen
(Arcadis 2020)

Bomen tot in de branding (Prohold 2013)

Rapportage Delflandse kust (Arcadis 2022)

Primaire waterkering Delfland Scheveningen

2. DIAGNOSE

OPGAVE

ZEESPIEGELSTIJGING

Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat er in de huidige situatie relatief weinig groen in Scheveningen aanwezig is. Dit heeft te maken met de moeilijke groeiomstandigheden door zeewind en hitte. Het gevolg van de beperkte hoeveelheid groen en bomen is dat de opwarming in de openbare ruimte van Scheveningen sterk zal toenemen en dat de gevoelstemperatuur in de zomers van 2050 meer dan 50 graden zal worden.

In de andere analysekaarten is te zien dat een groot deel van de openbare ruimte wordt gebruikt voor parkeerplaatsen (9.000 parkeerplaatsen op straat en 4.000 in parkeergarages). Hiermee hebben de straten een hard en verkeerskundig karakter.

In de historische kaarten is te zien dat Scheveningen als stad verweven was met het duinlandschap. Stad en duinen wisselen elkaar af en de groei van de stad anticipeert telkens op de natuurlijke condities. Ook de oude ansichtkaarten laten een Scheveningen zien dat in de duinen op een optimale positie in het kustlandschap ligt. In de laatste decennia is de groei van Scheveningen sterk doorgezet, waarmee de relatie met het onderliggende duinlandschap grotendeels verloren is gegaan. In de hoogtekaart zijn de duinen als relicten in het stedelijke weefsel nog zichtbaar.

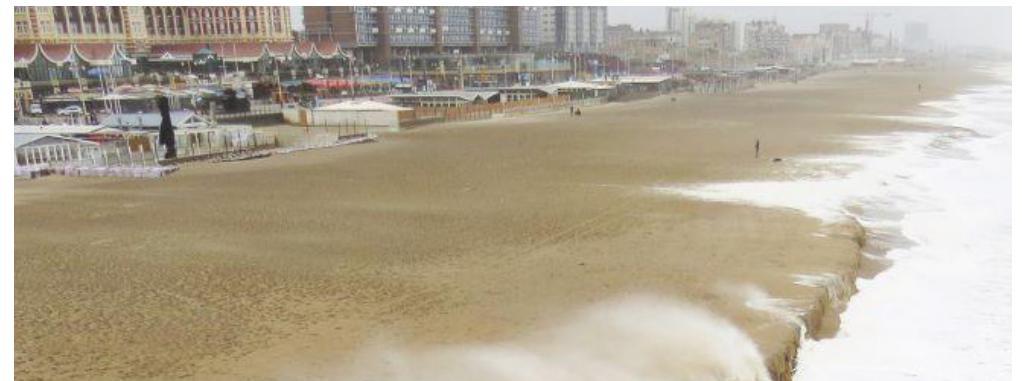
In foto's van de route naar het strand is te zien dat de zee niet altijd voelbaar en zichtbaar is, zeker niet vanuit achterliggende straten en ook niet altijd vanaf de boulevard. De verharding van de openbare ruimte in harde taluds, trappen en muurtjes zorgt voor een afgesloten gevoel en in de wandel- of fietsroute naar zee is er pas op het laatste moment contact en zicht op het strand en de zee.

De huidige waterkering loopt in de huidige situatie dwars door Scheveningen. Bij bepaalde zeespiegelstijging zal de waterkering niet meer voldoen en zijn er maatregelen nodig. Flux heeft allereerst onderzocht wat de consequentie is van het verstevigen met harde maatregelen. Harde maatregelen betekenen het inpassen van muurtjes, trappen of taluds in de openbare ruimte. Een andere richting voor harde maatregelen kan de transformatie van bestaande gebouwen en plinten van gebouwen zijn. De beelden laten op verschillende plekken in Scheveningen zien wat de consequenties zijn van harde maatregelen bij 1, 2, 3 en 5 meter zeespiegelstijging. Tot 1 meter zeespiegelstijging lijken harde maatregelen te resulteren in een toename van harde elementen in de openbare ruimte, maar lijkt dit relatief goed inpasbaar. Het resulteert in muurtjes tot 1 meter hoogte, wat geen zicht zal wegnemen op het strand of de zee. Na 1 meter zullen de trappen, muurtjes en harde taluds steeds meer ruimte vragen

en ook verder zicht gaan wegnemen op de zee. Hier ontstaat een beeld waarin Scheveningen steeds verder afgesloten zal raken van de zee. Voor ondernemers en bewoners levert dit een onwenselijk beeld op. Bij 2 meter zeespiegelstijging zal het zicht op de zee en het strand grotendeels ontnomen zijn en zijn de transformaties in de openbare ruimte ook relatief groot. In een openbare ruimte met enorm veel ruimteclaims geeft de harde oplossing een gekunsteld gevoel waarin steeds harde maatregelen elkaar opvolgen en een rommelig beeld ontstaat. Bij een zeespiegelstijging groter dan 2 meter worden de elementen nog hoger en zal het afgesloten gevoel nog sterker worden; Scheveningen keert zich met de rug naar de zee. Bij 3 en 5 meter zal met harde maatregelen ingezet worden op de transformatie van een geheel stadsdeel, waarin plinten van gebouwen geen functie meer kunnen hebben, maar overstroombaar worden. De transformatie van een geheel stadsdeel is enorm kostbaar en complex. Tot 1 meter zeespiegelstijging kan nog met harde maatregelen (trappen, muurtjes, kades) worden gewerkt, daarna zijn de consequenties van de harde maatregelen te groot en is een zachte aanpak essentieel.

Toen storm Eunice in 2022 over Nederland trok, werden bij strandtenten in Scheveningen zandzakken geplaatst. – ANP

Met meer oostelijke wind kan de Noordzee gemiddeld misschien minder snel stijgen, maar bij stormachtige westenwind, zoals hier op het Scheveningse strand in 2022 met storm Corrie, kan de waterstand hoger pieken. (foto: Jac van Tuijn)

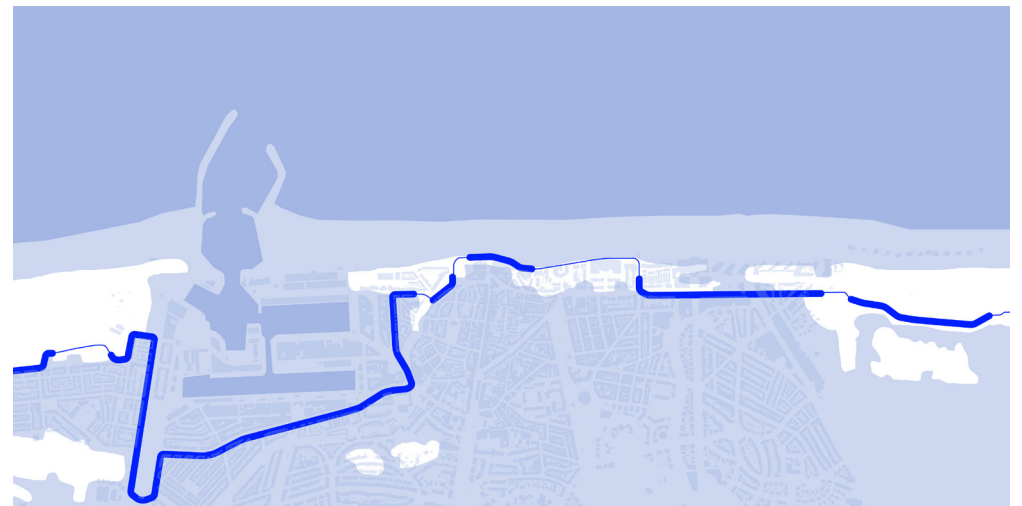
+ 1.00 meter zeespiegelstijging

+ 2.00 meter zeespiegelstijging

+ 3.00 meter zeespiegelstijging

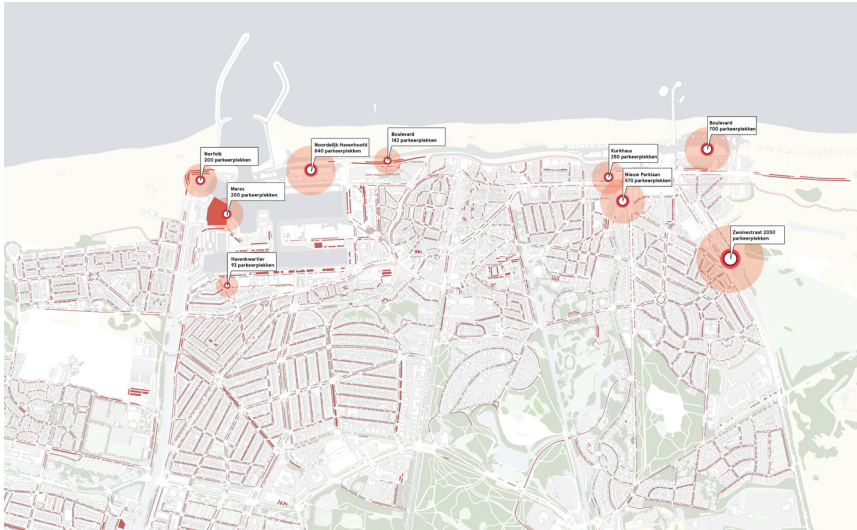
+ 5.00 meter zeespiegelstijging

— Knelpunten waterkering Scheveningen

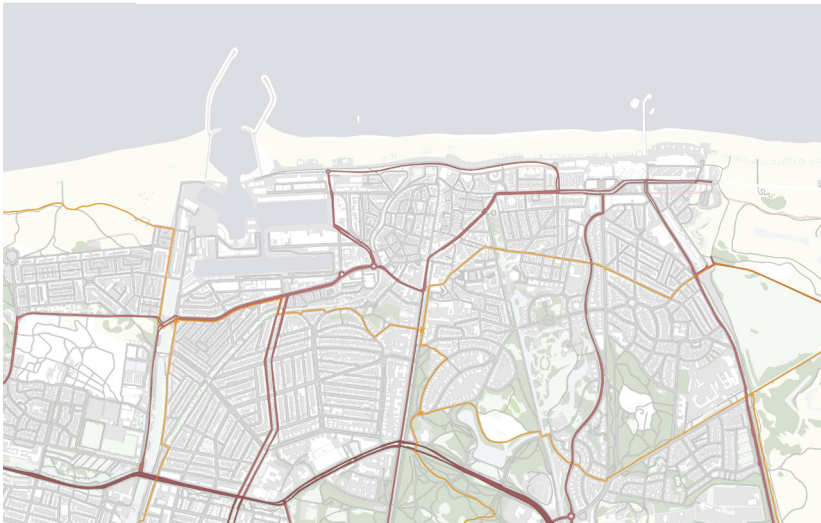

OPGAVEN KLIMAAT EN MOBILITEIT

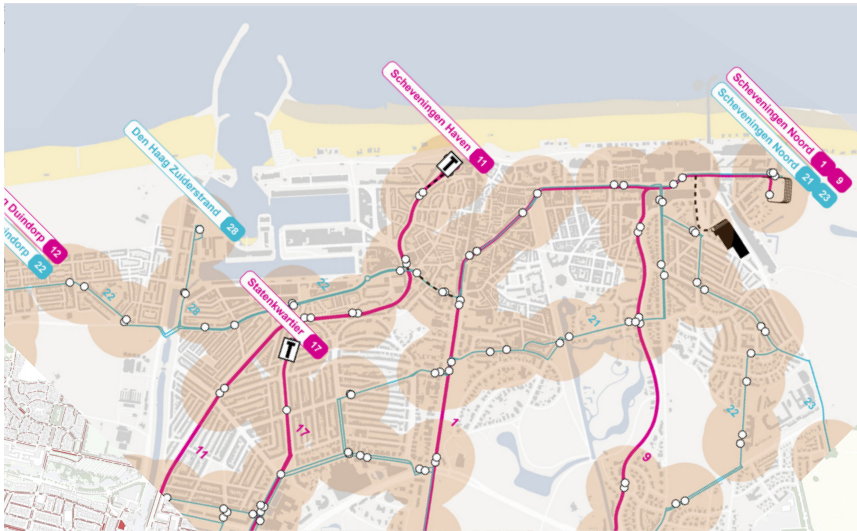

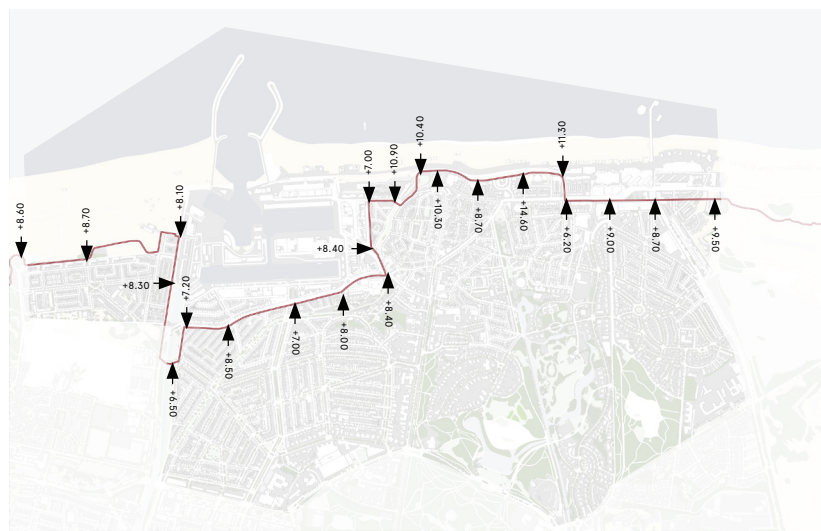
Parkeren en parkeergarages (totaal binnen plangebied ca 13.800x)

Hoofdwegen netwerk (auto / fietsroutes)

Ov netwerk (bron: Gemeente Den Haag 2025)

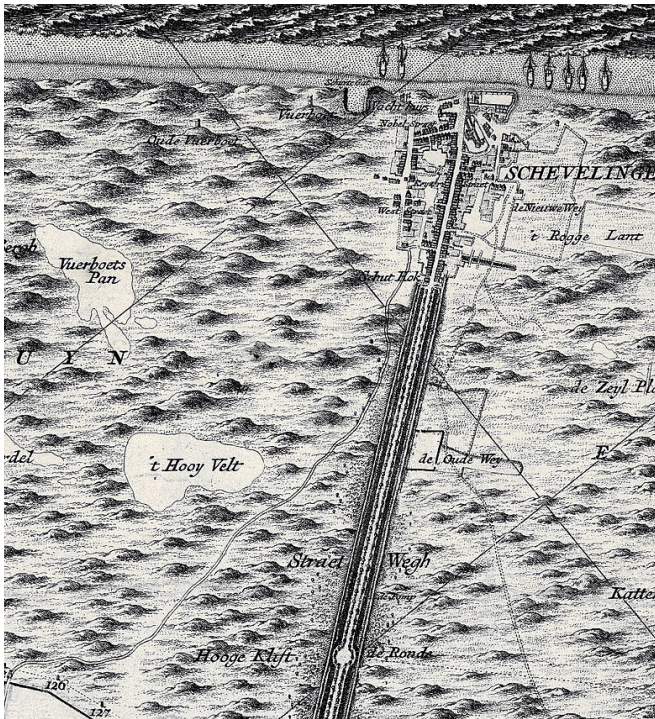
Hoogtes kering

RUIMTELIJKE KENMERKEN SCHEVENINGEN

Scheveningen

De verbinding tussen Den Haag en Scheveningen was van groot belang voor het vervoer van vis naar de stad. Ook had de Haagse burgerij belangstelling voor de route: mensen gingen per koets een dagje naar Scheveningen.

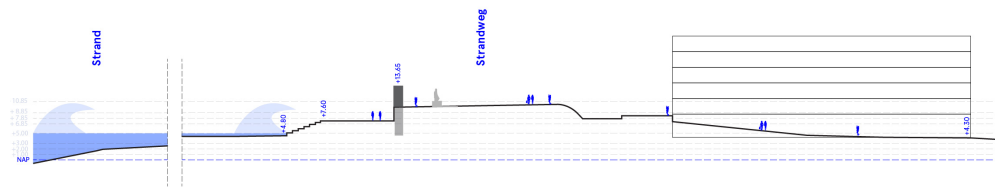

Scheveningen 1875 (bron: Topotijdreis)

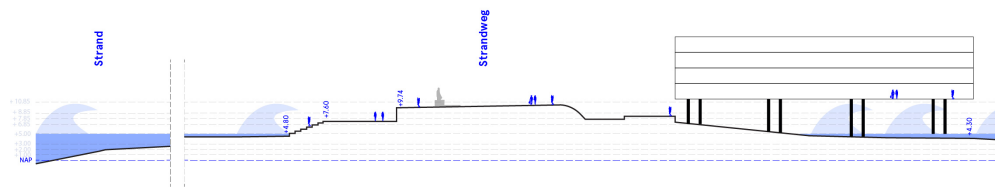

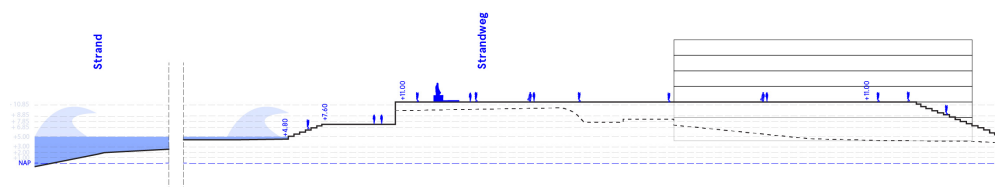
GEVOLGEN VAN HARDE MAATREGELEN

De stad beschermen tegen de stijgende zeespiegel door het plaatsen van een muur waardoor zicht en contact met zee al bij een zeespiegelstijging van 2 meter verloren gaat.

De openbare ruimte komt onderwater te staan. Door plinten op te geven en gebouwen op palen te plaatsen ontstaat een drijvende stad met een verhoogde openbare ruimte.

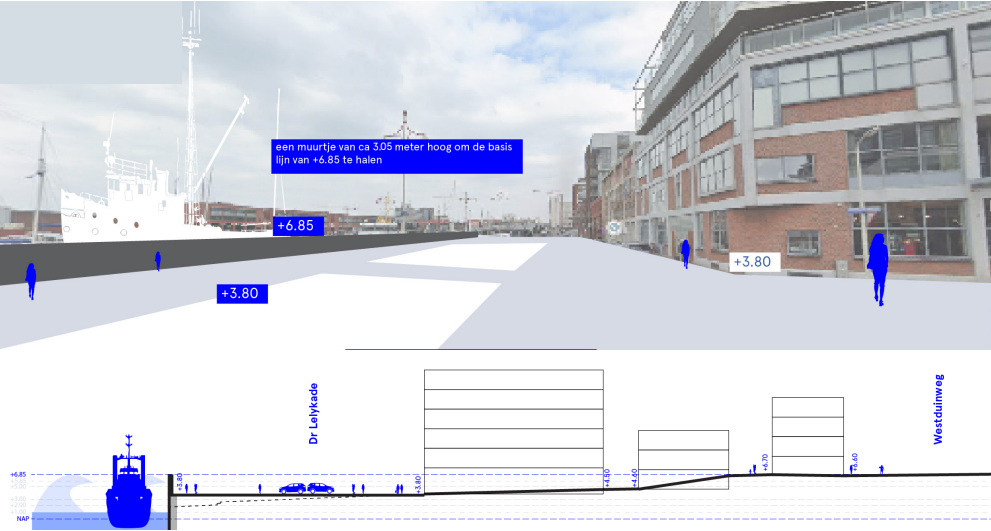
Het ophogen van de openbare ruimte doormiddel van een getrapt landschap heeft grote impact op de openbare ruimte en de gebouwen waar, bij 5 meter zeespiegelstijging soms complete bouwlagen en plinten verdwijnen.

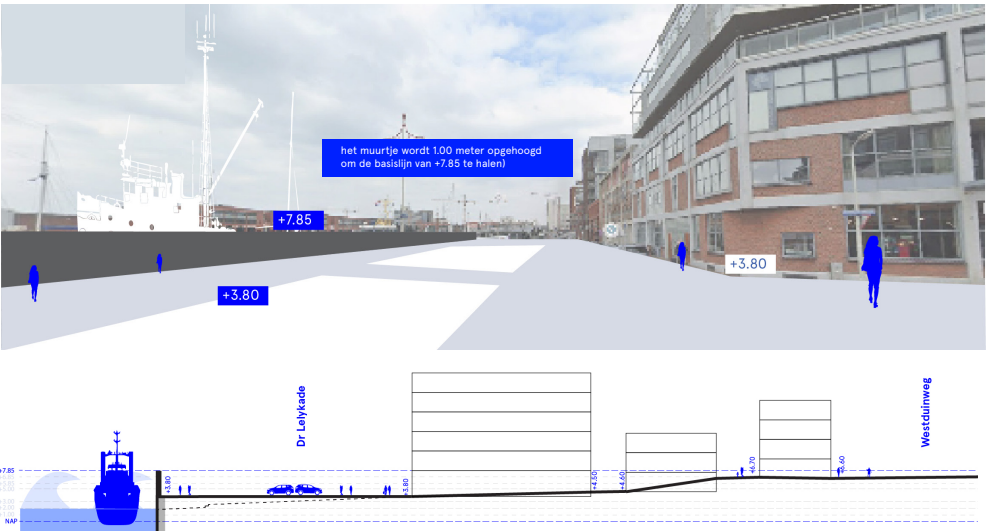

De afbeeldingen zijn een schematische weergave van de benodigde maatregelen bij 1, 2, 3 en 5m zeespiegelstijging. Uiteraard zijn ruimtelijk andere oplossingen mogelijk. De benodigde hoogte blijft echter gelijk.

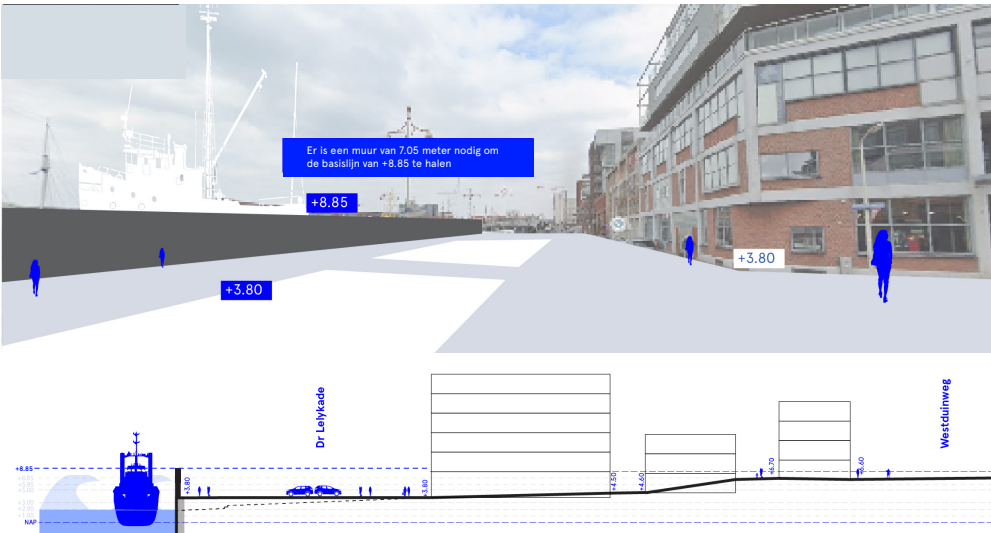
+1.00 meter

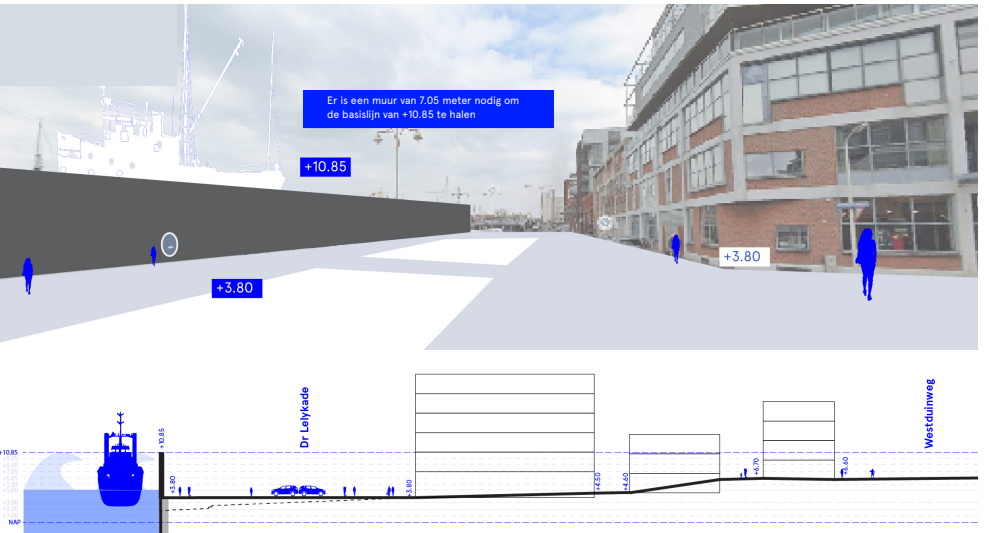
+2.00 meter

+3.00 meter

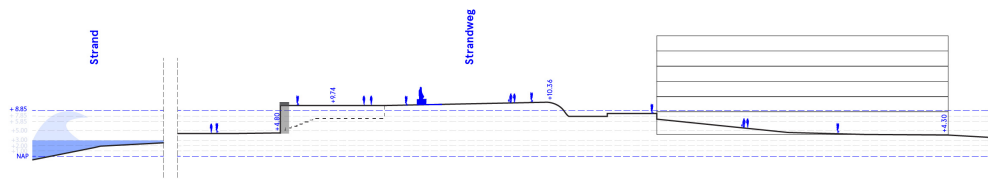

+5.00 meter

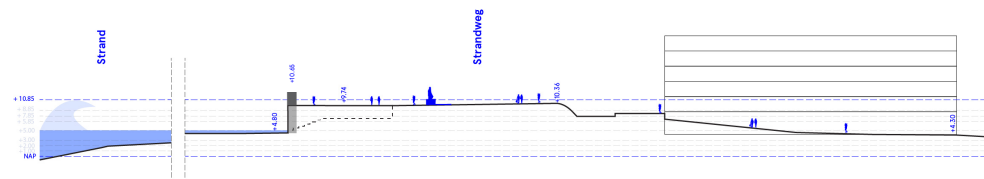

De impressies laten zien dat bij harde maatregelen steeds weer aanpassingen moeten worden gedaan. Langs het strand zijn ook ruimtelijk aantrekkelijkere oplossingen mogelijk zoals een aangeklede dijk zeewaarts. Het zicht op zee wordt dan echter alsnog op termijn beperkt.

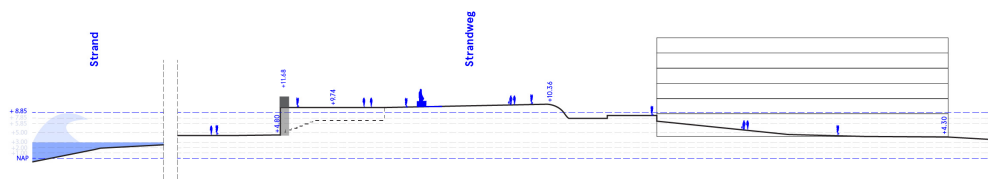
+1.00 meter

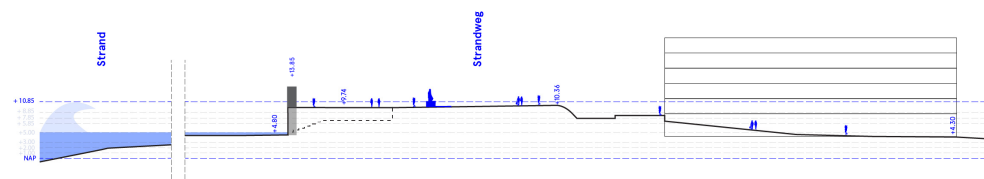
+2.00 meter

+3.00 meter

+5.00 meter

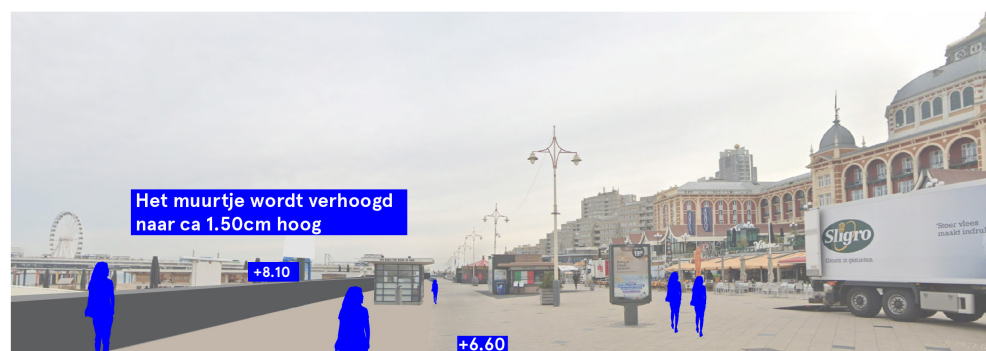

De impressies laten zien dat bij harde maatregelen steeds weer aanpassingen moeten worden gedaan. Langs het strand zijn ook ruimtelijk aantrekkelijkere oplossingen mogelijk zoals een aangeklede dijk zeewaarts. Het zicht op zee wordt dan echter alsnog op termijn beperkt.

+1.00 meter

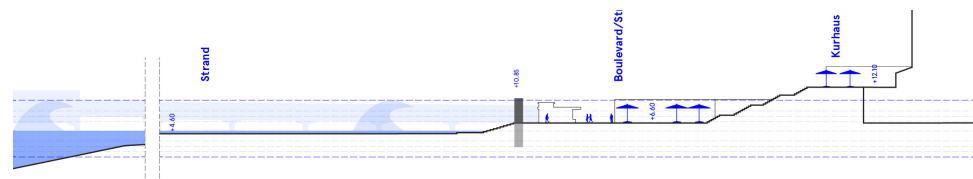
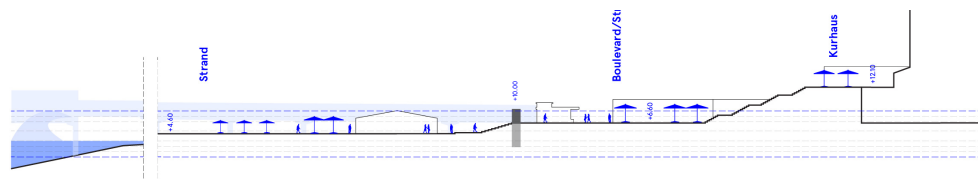
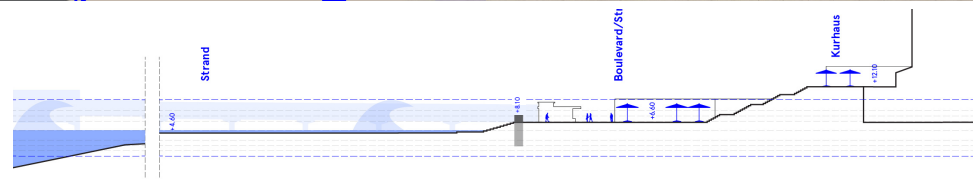
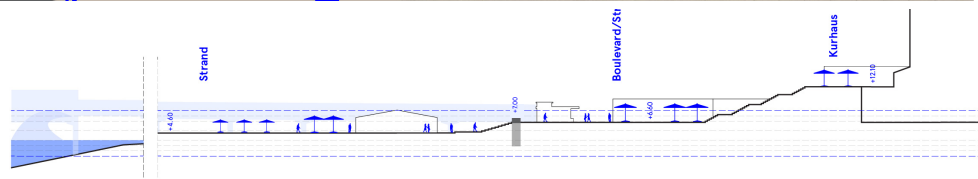
+2.00 meter

+3.00 meter

+5.00 meter

3. CONCEPT

VAN HARD NAAR ZACHT

Het beheer van de Nederlandse kust vraagt de laatste jaren altijd om zowel harde als zachte maatregelen. Op korte termijn lijken de harde maatregelen voor Scheveningen noodzakelijk om de waterveiligheid te borgen, maar op langere termijn resulteren de harde maatregelen in een onwenselijke situatie die enorm complex en kostbaar is en Scheveningen verder zal afsluiten van de zee. Een transitie van harde naar zachtere maatregelen lijkt noodzakelijk. Hoe kan dit transitiepad eruitzien voor Scheveningen en hoe biedt dit kansen voor andere opgaven als mobiliteit, leefbaarheid en verdere vergroening van Scheveningen? Kan er een nieuw

ruimtelijk perspectief ontstaan voor Scheveningen met hierin een vernieuwde samensmelting van stad, duin, strand en zee?

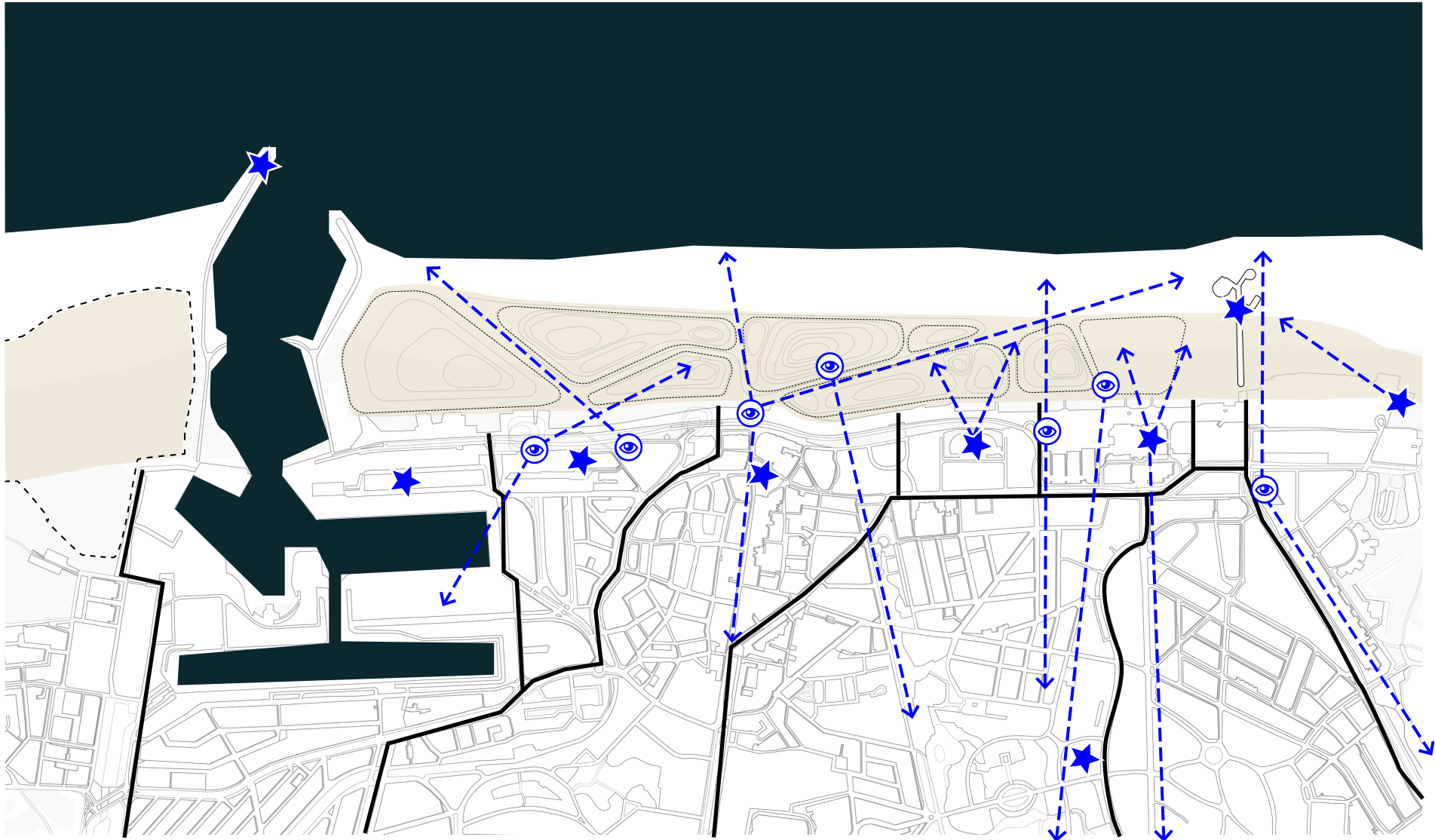
Op korte termijn wordt ingezet op harde maatregelen die de waterveiligheid borgen op de huidige zwakke plekken, tegelijk wordt er ingezet op een zachte aanpak en de aanleg van een nieuw duinlandschap voor Scheveningen. Dit duinlandschap zal in stappen worden aangelegd en borgt de waterveiligheid op langere termijn. Een breder duin en strand in Scheveningen past goed in de ambities van een bredere kustzone (circa 200m) langs de gehele Hollandse Kust. Op

onderstaand beeld is goed te zien hoe een nieuw duin bij Scheveningen een recreatieve en ecologische schakel kan gaan vormen.

Het nieuwe duinlandschap biedt beschutting voor Scheveningen en daarmee enorme kansen voor een verdere vergroening van de openbare ruimte. Deze vergroening verbetert het leefklimaat, voegt recreatiemogelijkheden toe, verhoogt de biodiversiteit en maakt Scheveningen klimaatadaptief (regenwater en hitte).

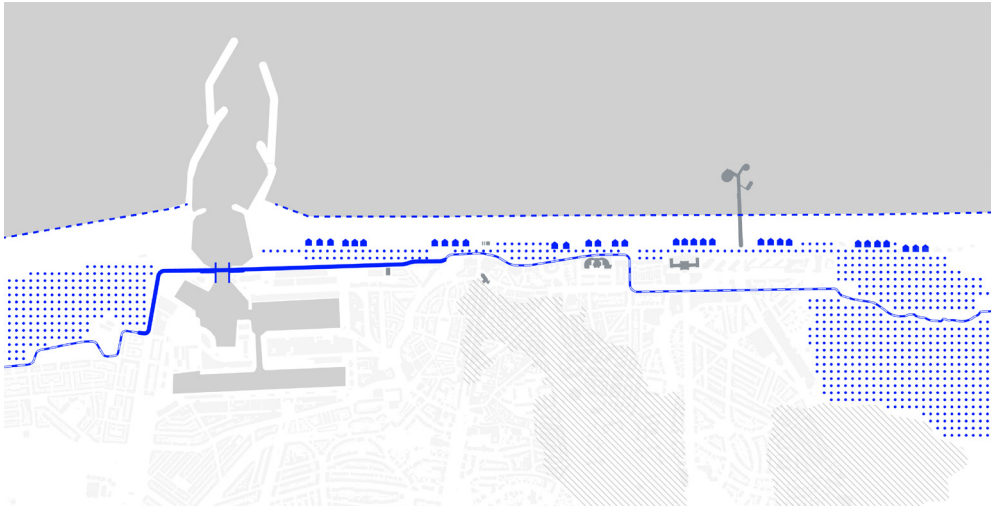
DUINLANDSCHAP ALS INTERMEDIAIR TUSSEN STAD EN ZEE

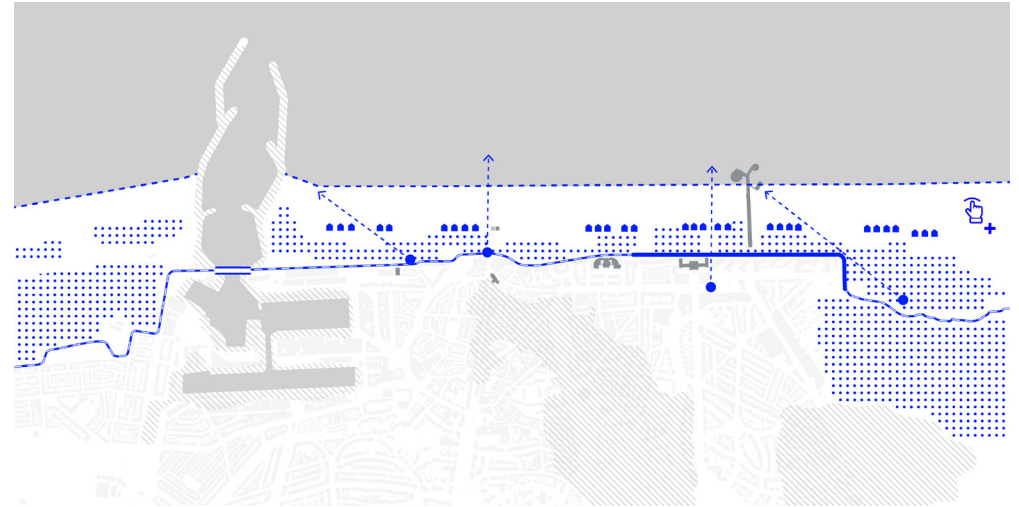
Een nieuw duinlandschap is geen bult zand voor Scheveningen, maar een nauwkeurig ontworpen landschap dat de interactie aan gaat met de stad en met de zee in de vorm van plekken, routes en zichten.

★ Herkenningpunt   👁 Kenmerkende zichten

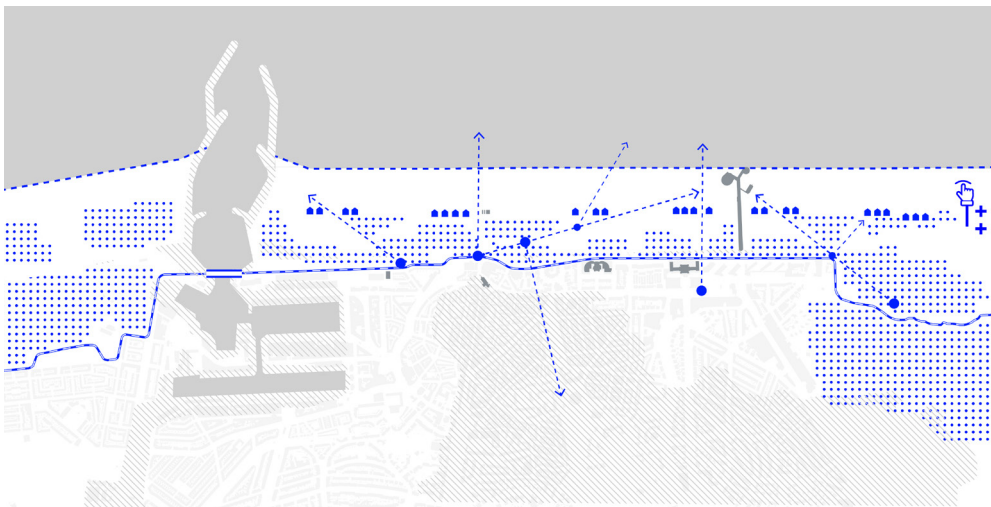
DE GROEI VAN EEN NIEUW DUINLANDSCHAP

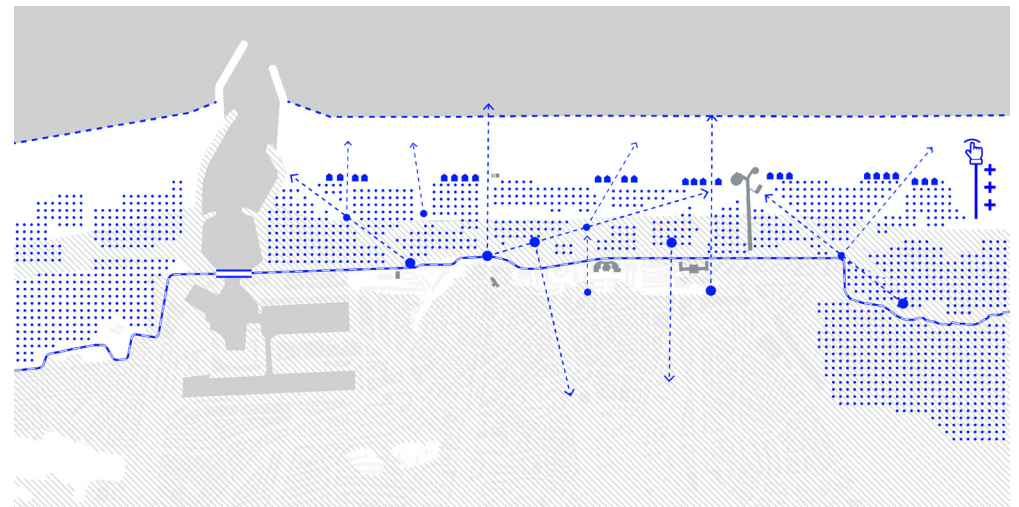
+ 1.00 meter zeespiegelstijging

+ 2.00 meter zeespiegelstijging

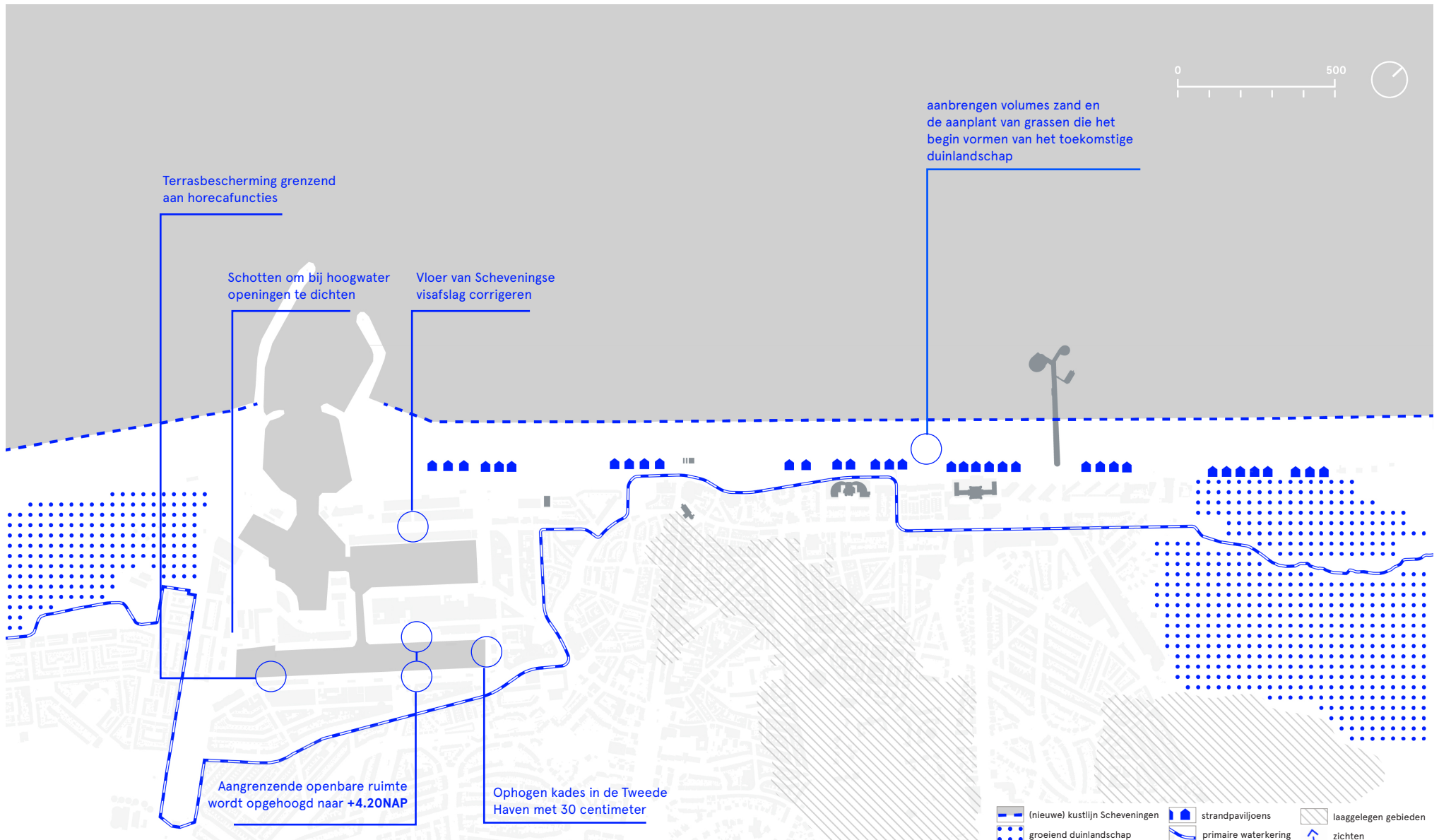

+ 3.00 meter zeespiegelstijging

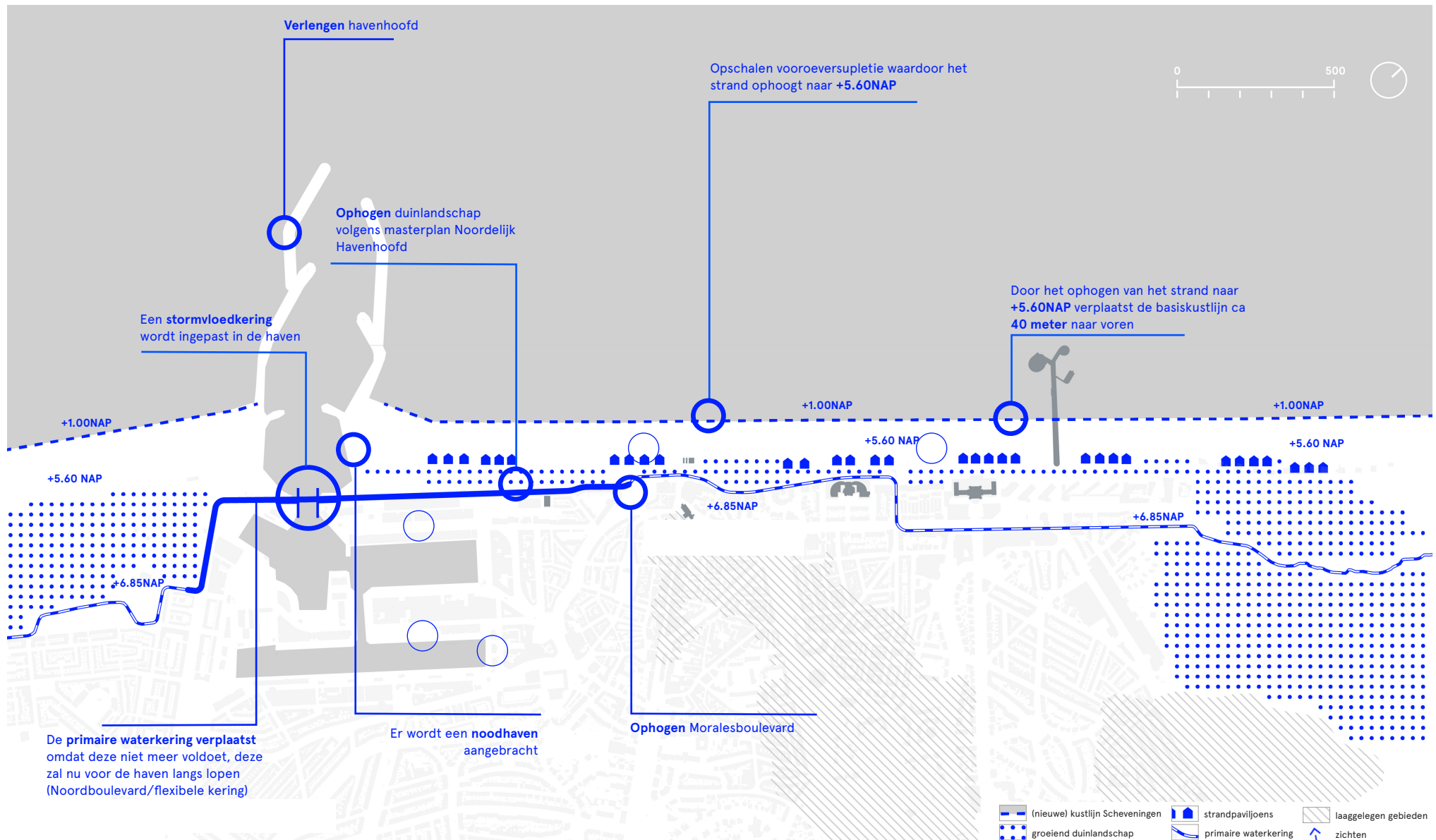
+ 5.00 meter zeespiegelstijging

HUIDIGE SITUATIE

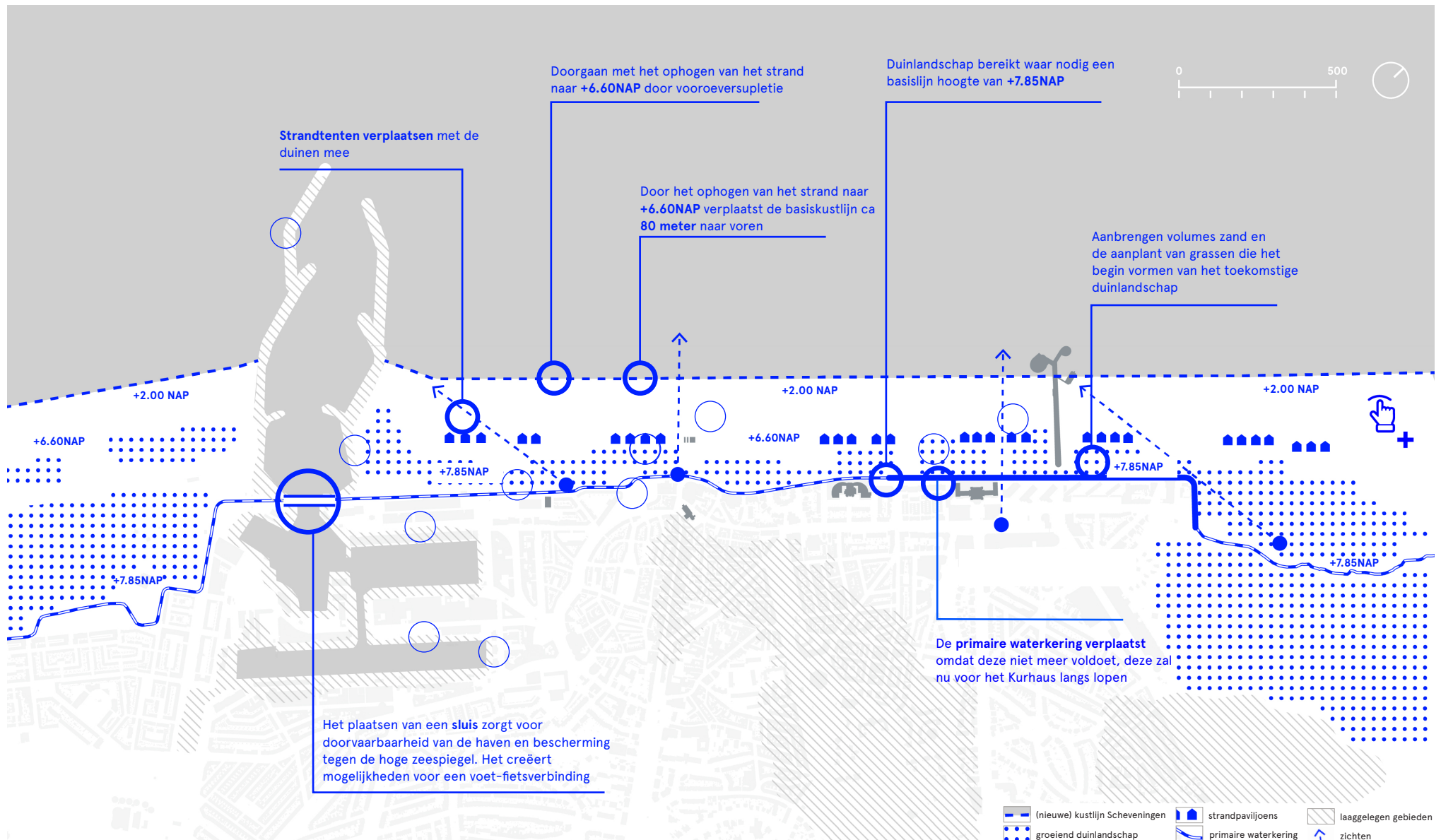

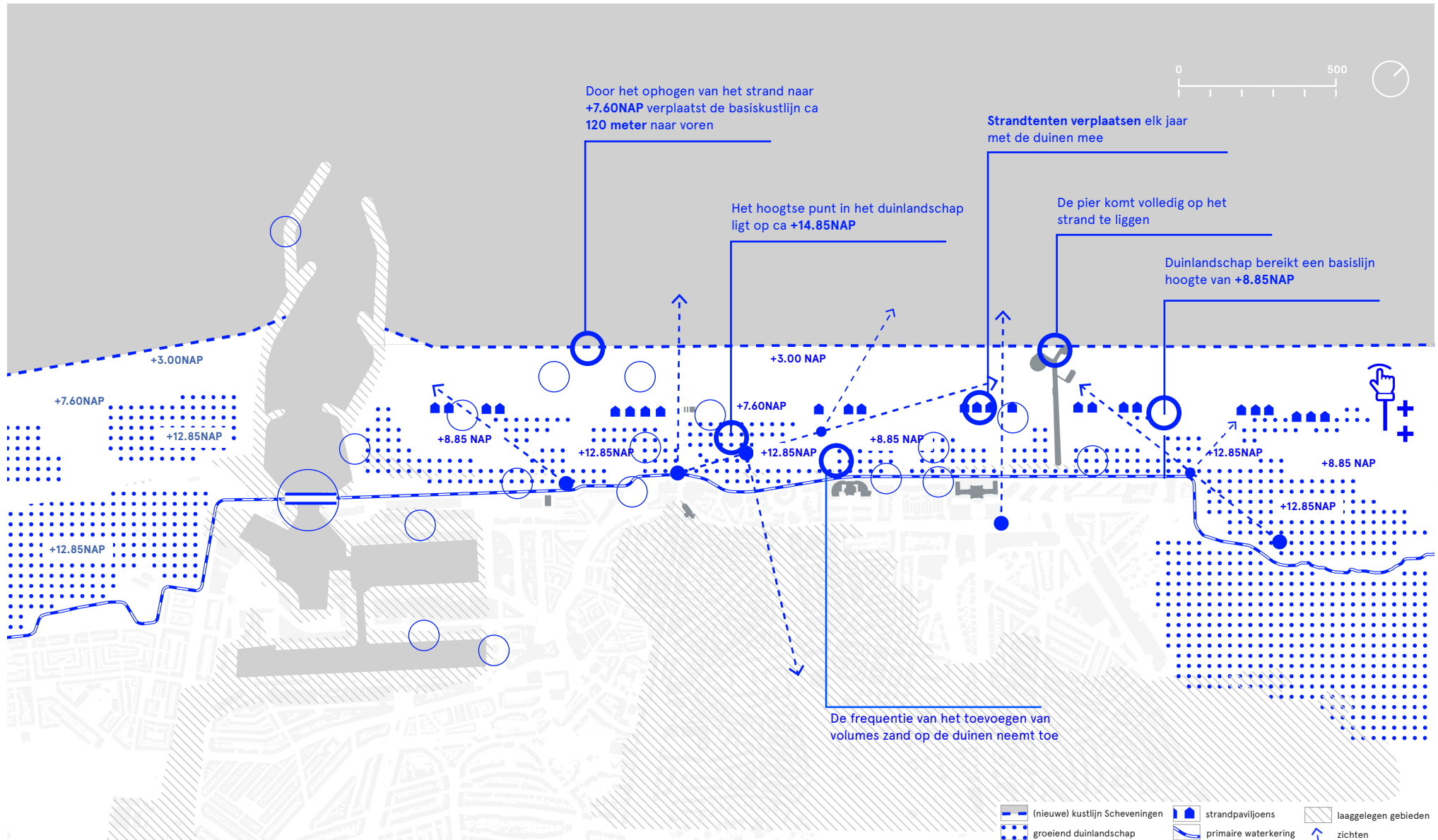
+ 1 METER ZEESPIEGELSTIJGING

+ 2 METER ZEESPIEGELSTIJGING

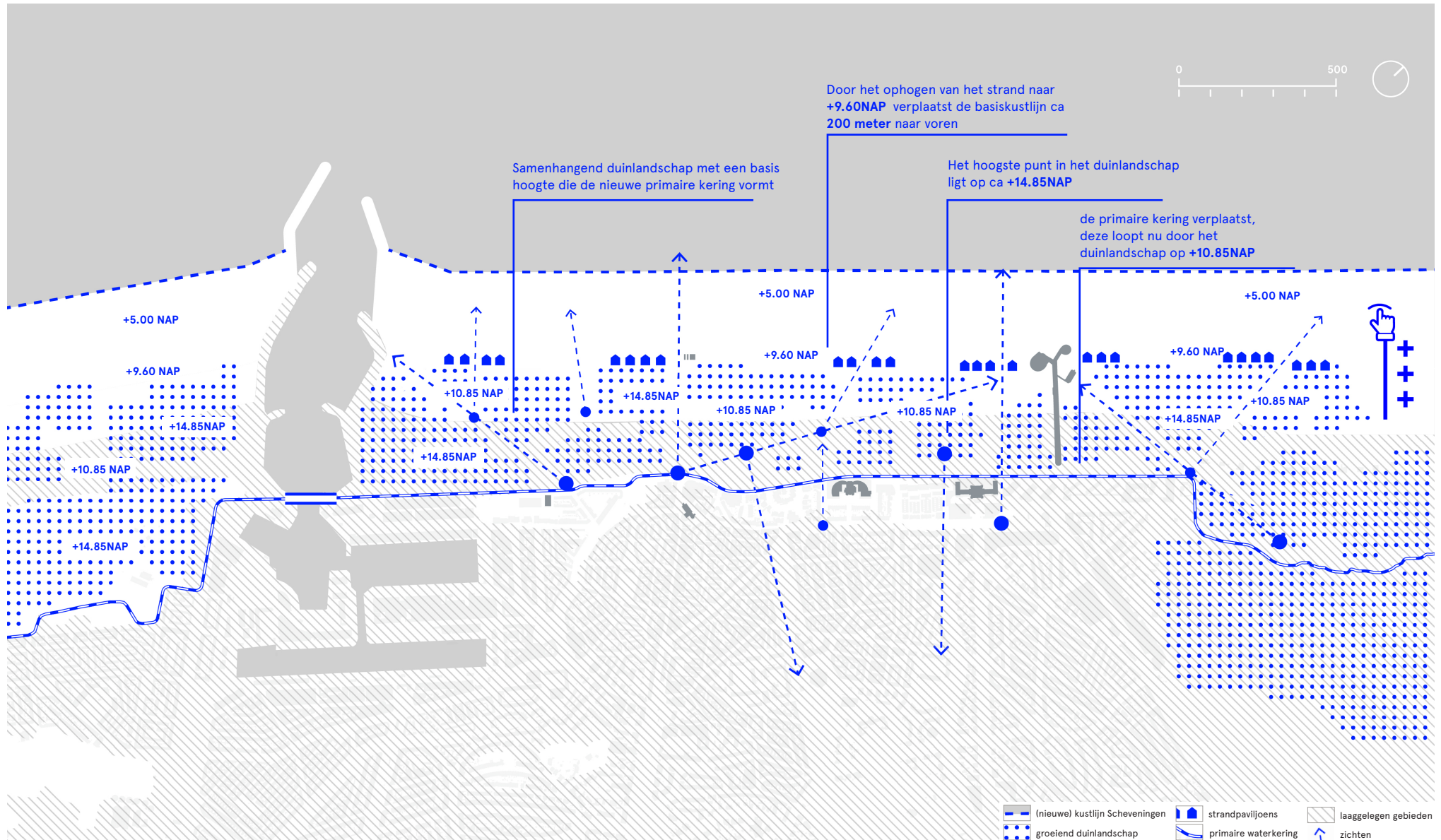

+ 3 METER ZEESPIEGELSTIJGING

+ 5 METER ZEESPIEGELSTIJGING

4. RUIMTELIJK ONTWERP

EEN NIEUW SCHEVENINGS DUINLANDSCHAP

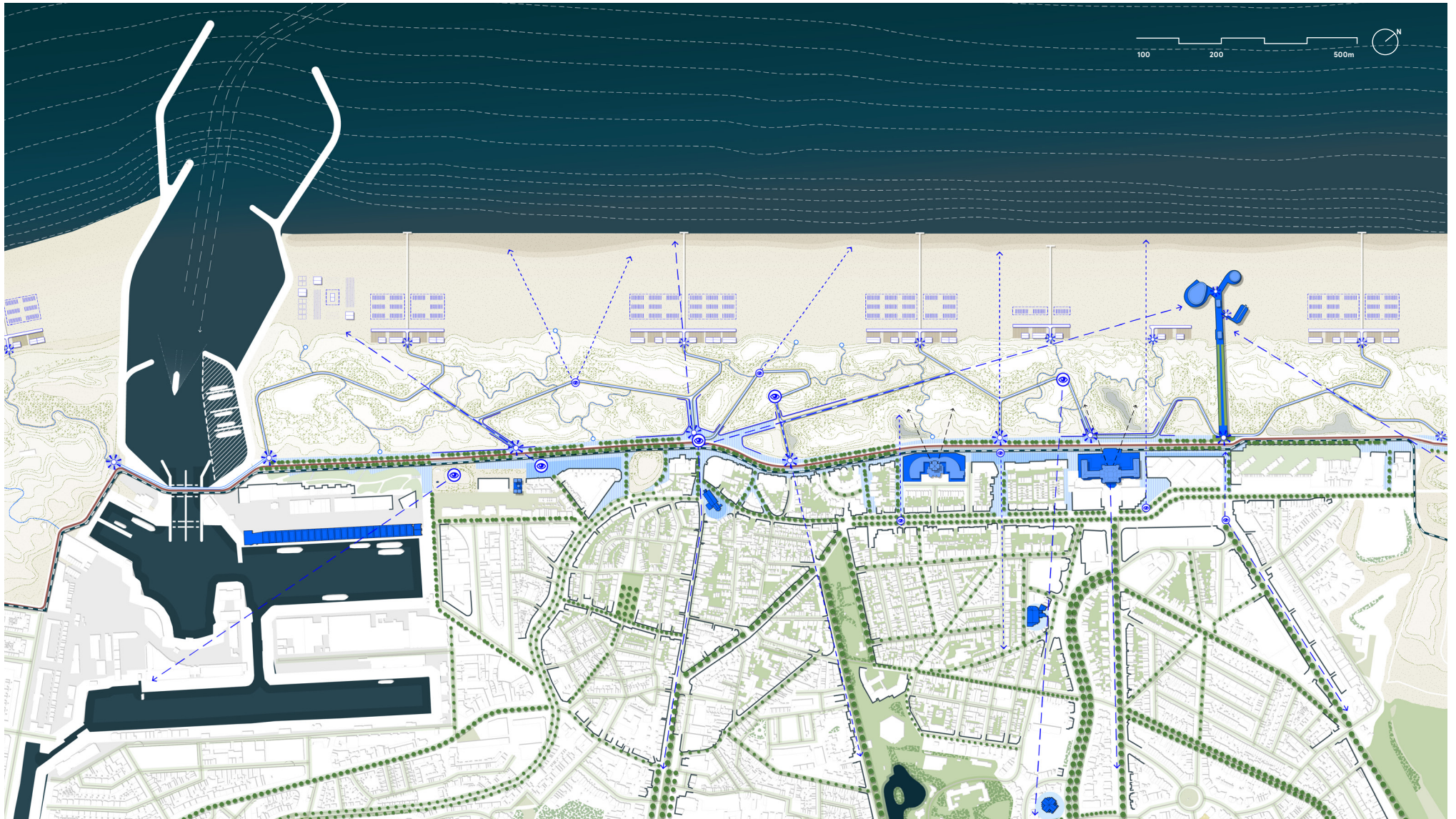
Het nieuwe duinlandschap is geen bult zand voor Scheveningen, maar een nauwkeurig ontworpen landschap dat de interactie aangaat met de stad en met de zee in de vorm van plekken, routes en zichten. Markante straten, pleinen of plekken in Scheveningen zijn optimaal verbonden met het duin, het strand en de zee. Nieuwe plekken in het duinlandschap bieden ook weer zicht op Scheveningen en Den Haag. Zo raakt Scheveningen niet afgesloten van de zee, maar biedt het duinlandschap zichten en routes op de stad en zee, hierdoor is de zee altijd nabij en zo ontstaat er een nieuwe relatie voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Het huidige strand bij Scheveningen heeft een breedte van circa 200 meter, dit blijft in de toekomst nodig om drukte op warme dagen op te vangen. Op basis van een schaalstudie

lijkt 200m een goede maat voor de duinen. Hiermee ontstaat er enerzijds een robuust kustlandschap waarin anderzijds nog steeds contact en zicht op zee behouden blijft. Een relatief brede duinstrook zal golven goed kunnen opvangen, waarmee ook minder hoogte nodig is dan bij een smallere duinstrook. Een bredere duinstrook zal ook als recreatief en ecologisch landschap meer robuustheid hebben, met ruimte voor zowel rustige delen (ecologisch interessant) als recreatieve routes en plekken.

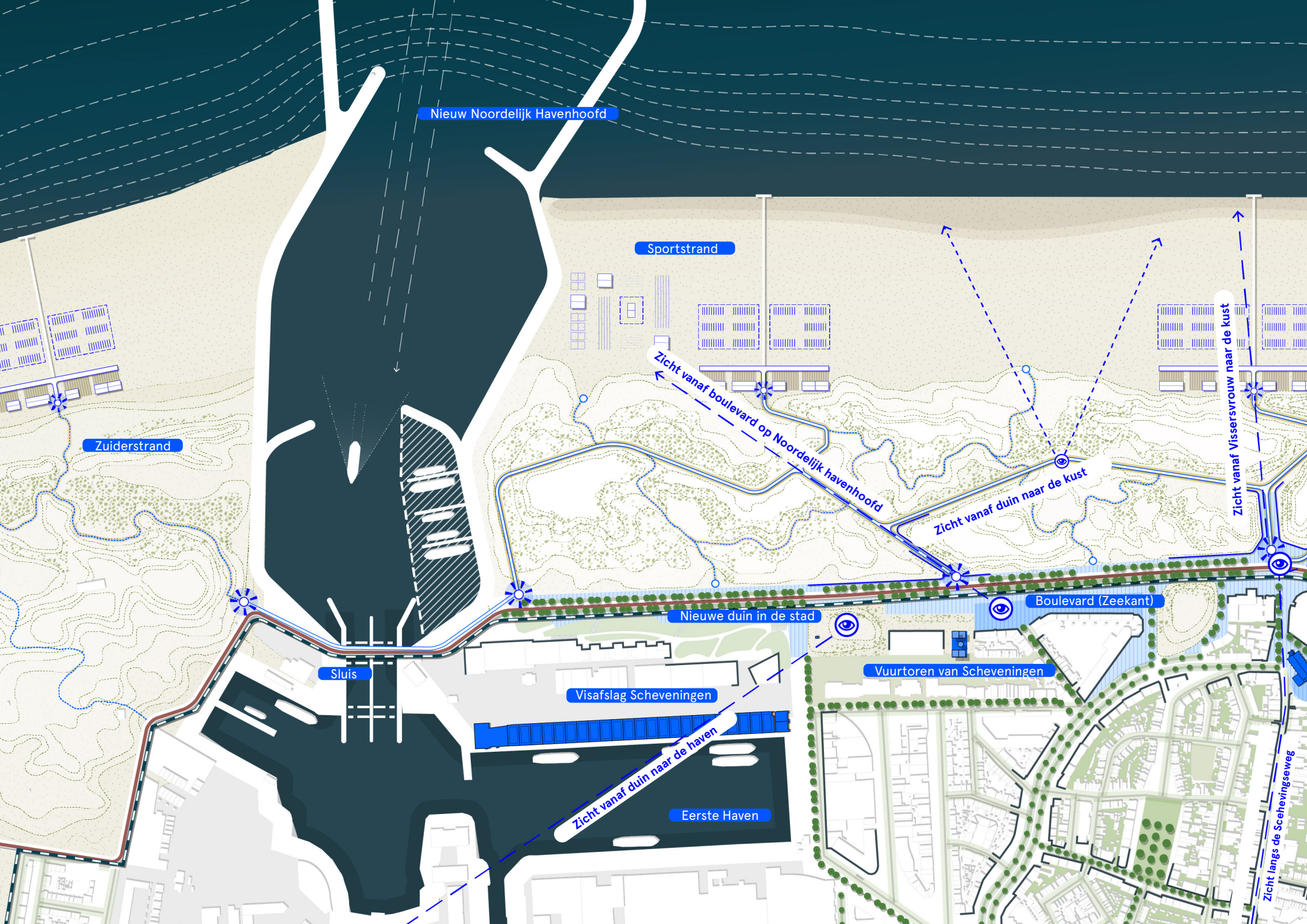

Markante straten, pleinen of plekken in Scheveningen zijn optimaal verbonden met het duin, het strand en de zee. Nieuwe plekken in het duinlandschap bieden ook weer zicht op Scheveningen en Den Haag.

Nieuw Noordelijk Havenhoofd

Sportstrand

Zuiderstrand

Sluis

Visafslag Scheveningen

Eerste Haven

Boulevard (Zeekant)

Vuurtoren van Scheveningen

Zicht vanaf duin naar de haven

Zicht vanaf boulevard op Noordelijk havenhoofd

Zicht vanaf duin naar de kust

Zicht vanaf Visservrouw naar de kust

Zicht langs de Schevingseweg

NOORDZEE

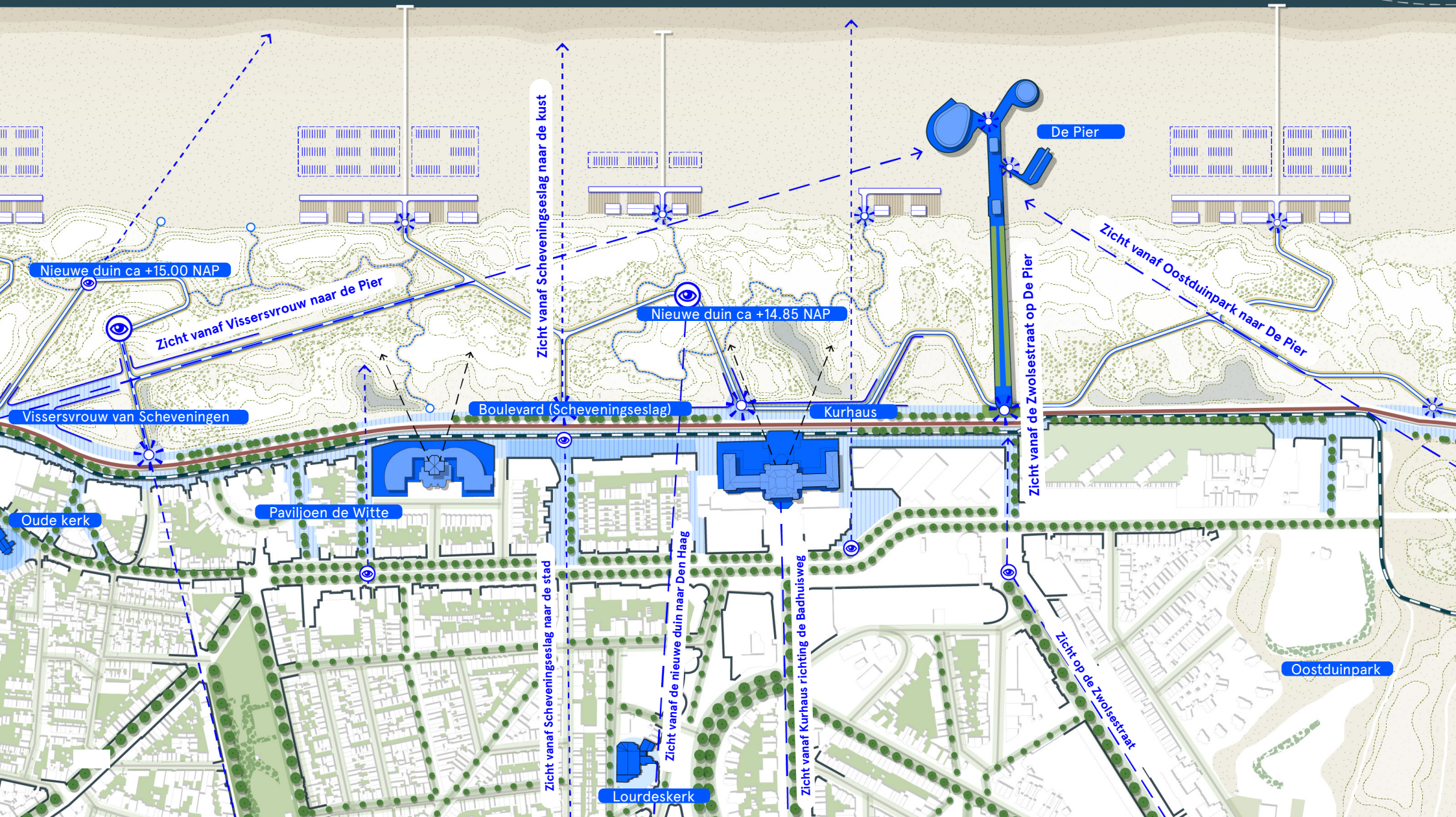
0

100

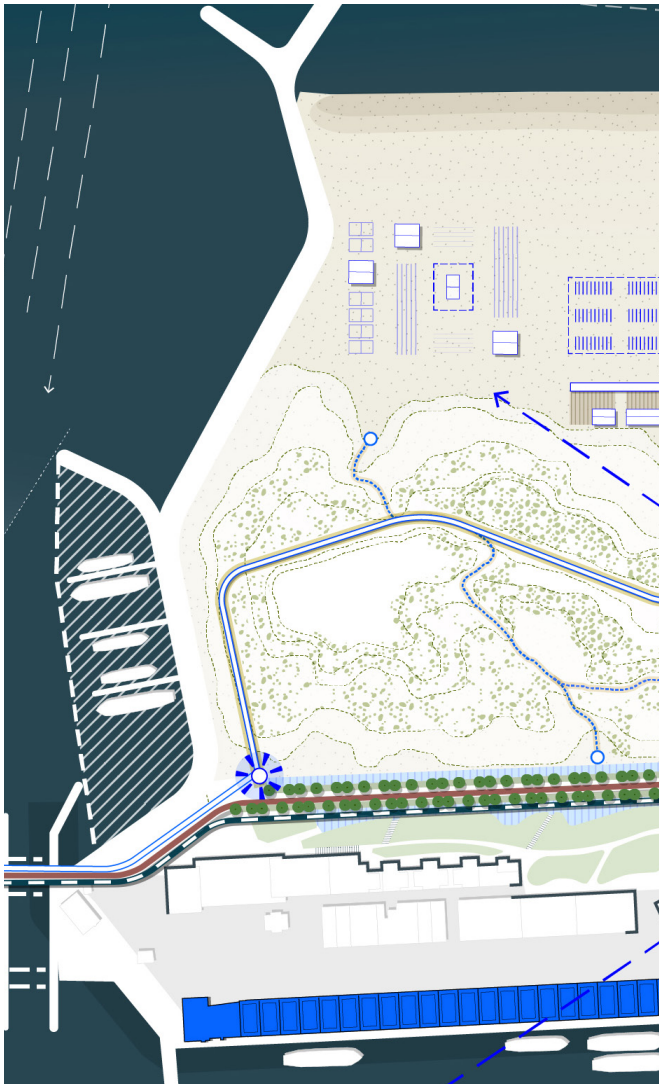
200

500m

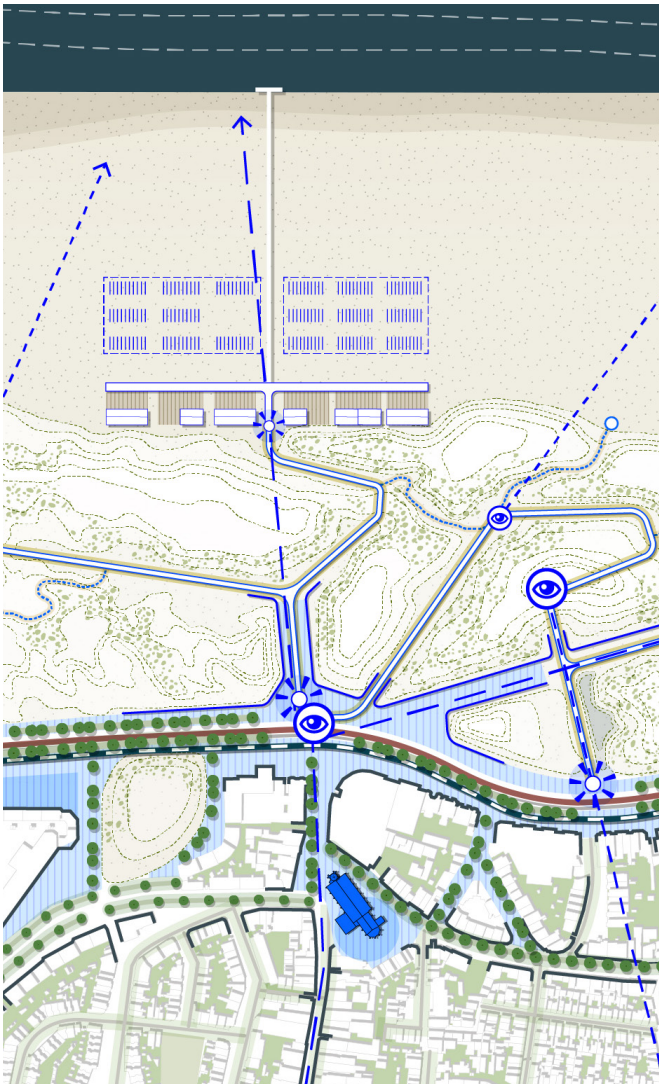
N

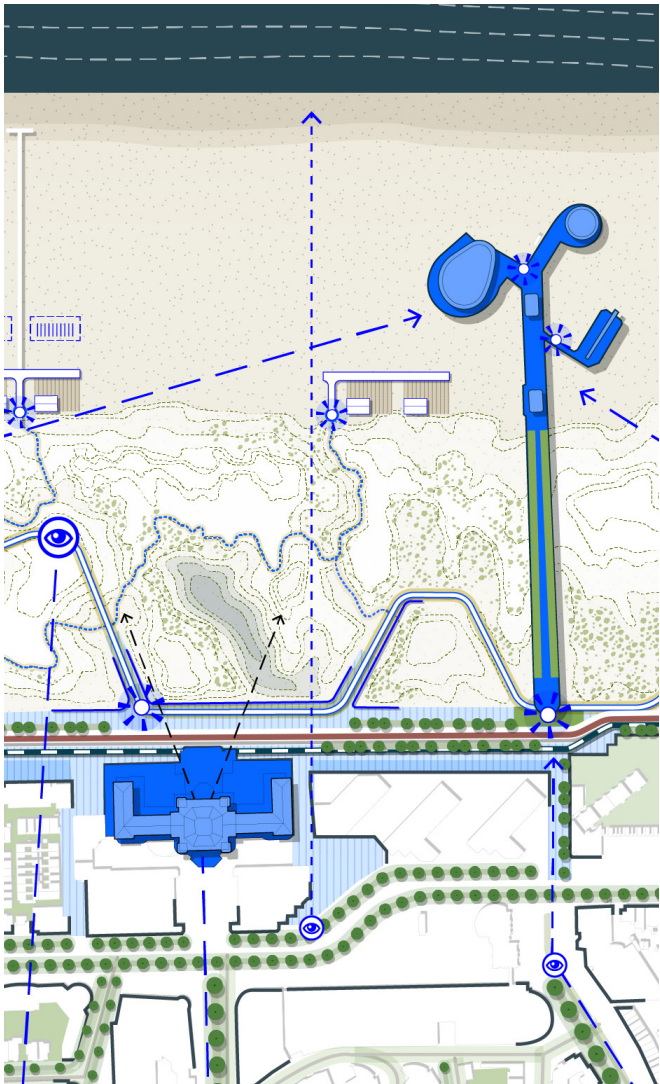

Scheveningen haven

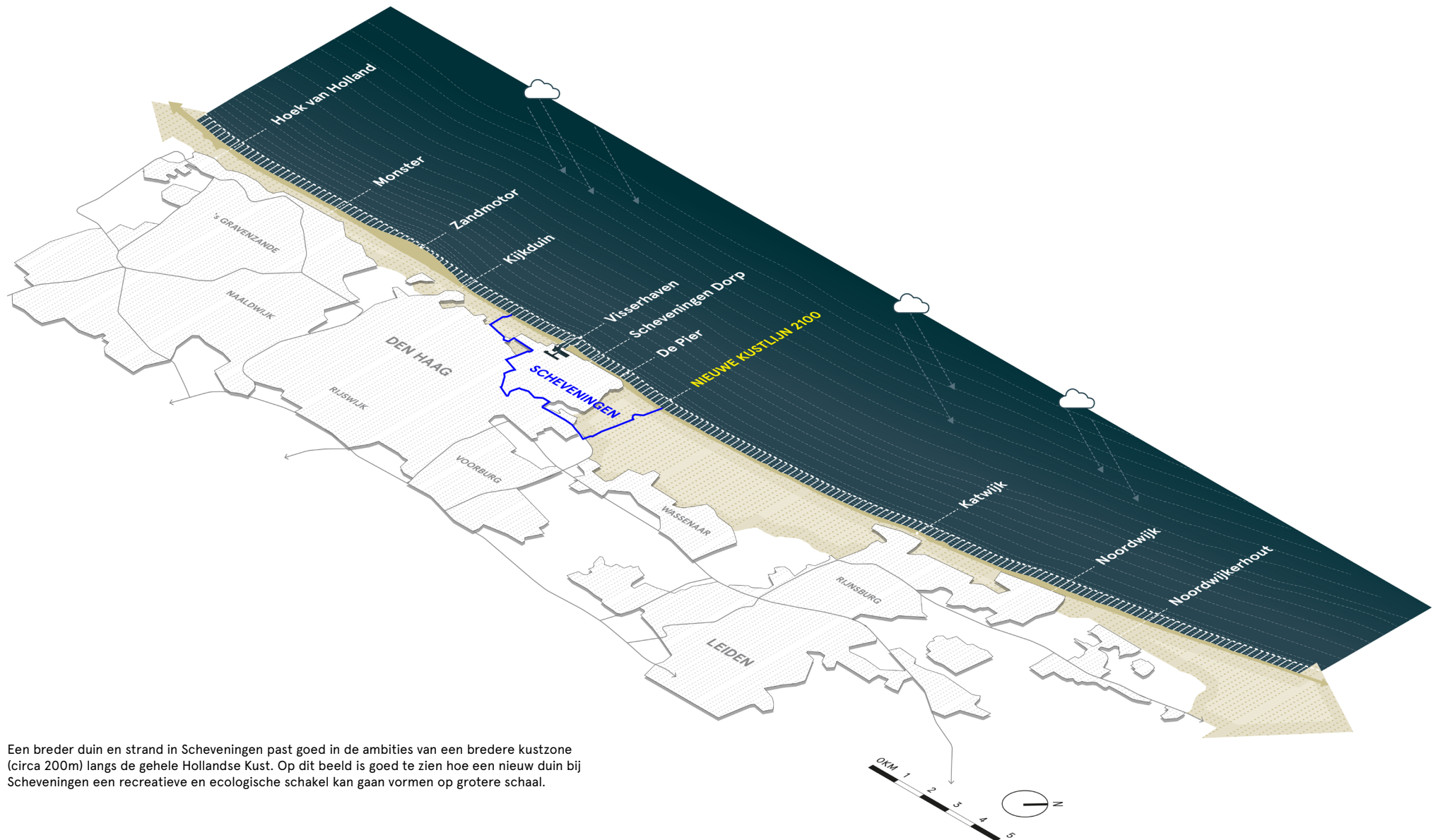

Scheveningen dorp

Scheveningen bad

ONDERDEEL VAN EEN GROTER KUSTLANDSCHAP

Een breder duin en strand in Scheveningen past goed in de ambities van een bredere kustzone (circa 200m) langs de gehele Hollandse Kust. Op dit beeld is goed te zien hoe een nieuw duin bij Scheveningen een recreatieve en ecologische schakel kan gaan vormen op grotere schaal.

STAD AAN ZEE

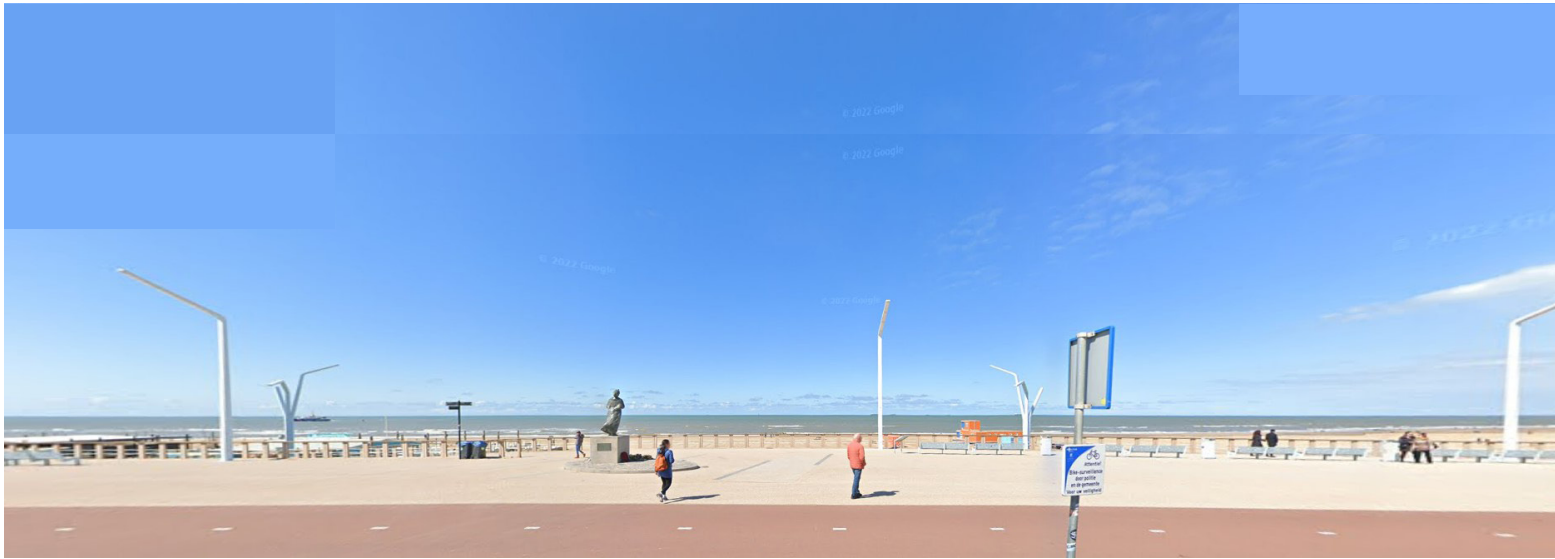
Impressies ter illustratie

Huidige situatie

De brede duinstrook zal als recreatief en ecologisch landschap meer robuustheid hebben, met ruimte voor zowel rustige delen die ecologisch interessant zijn, als recreatieve routes en plekken.

Huidige situatie

Een nauwkeurig ontworpen landschap dat de interactie aangaat met de stad en met de zee in de vorm van plekken, routes en zichten.

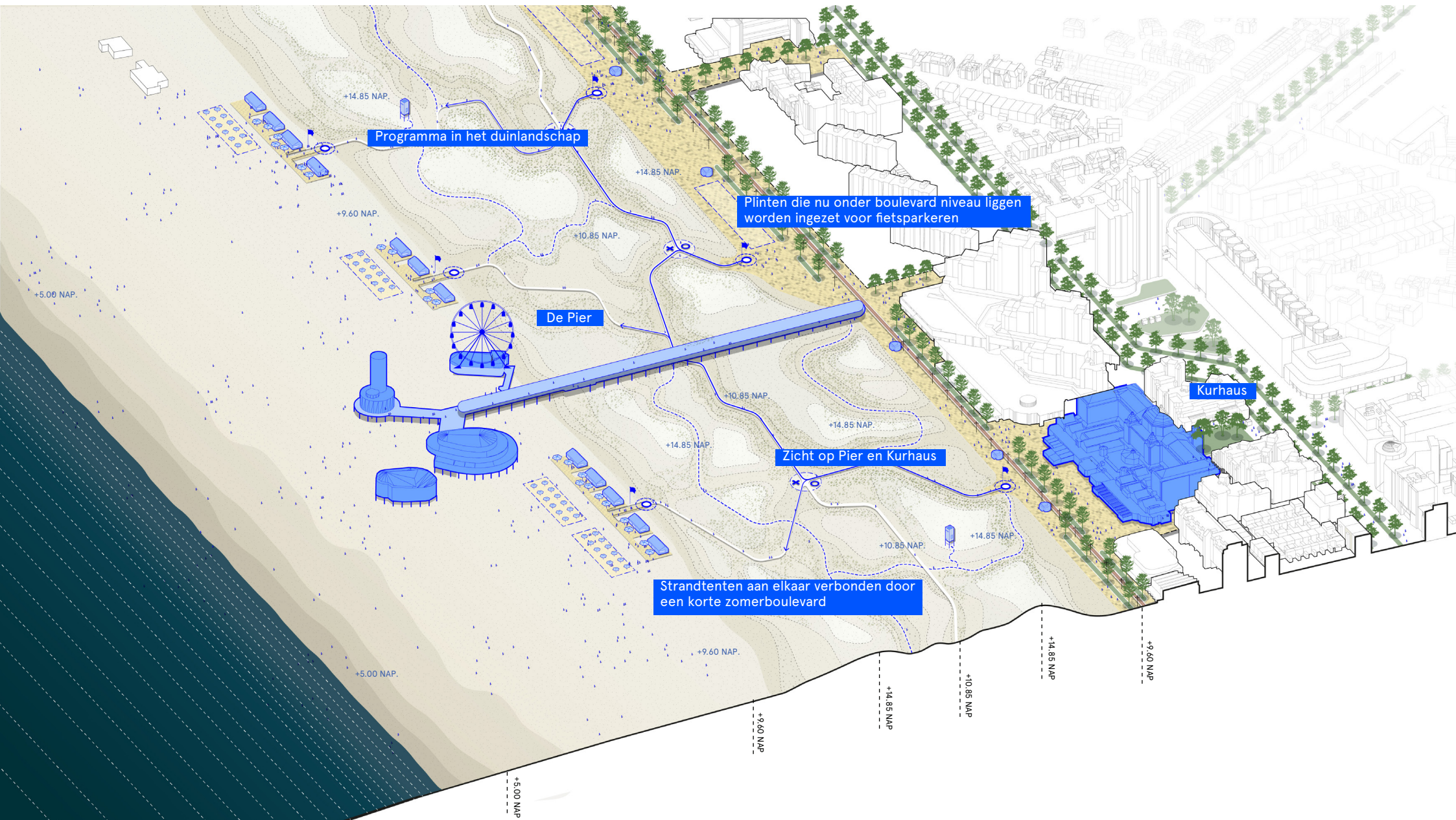

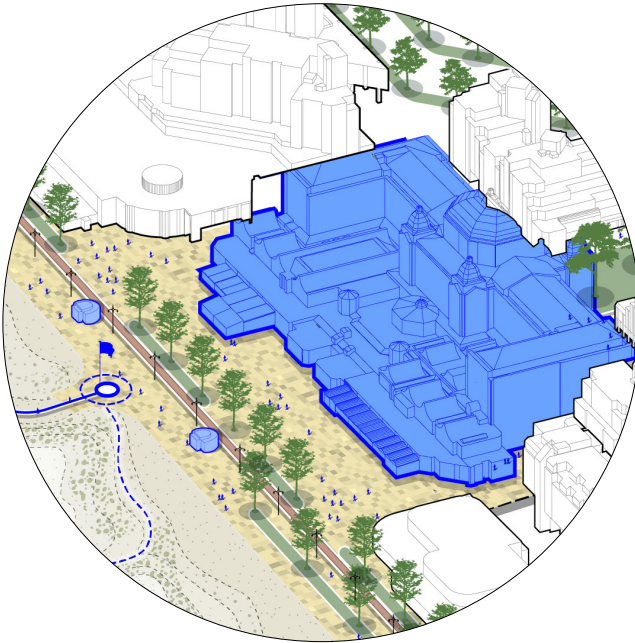

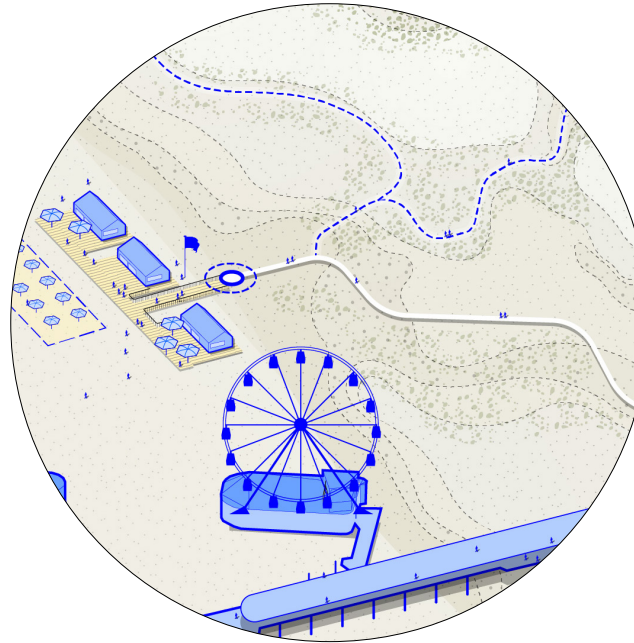
MOGELIJK TOEKOMSTIGE SITUATIE SCHEVENINGEN BAD

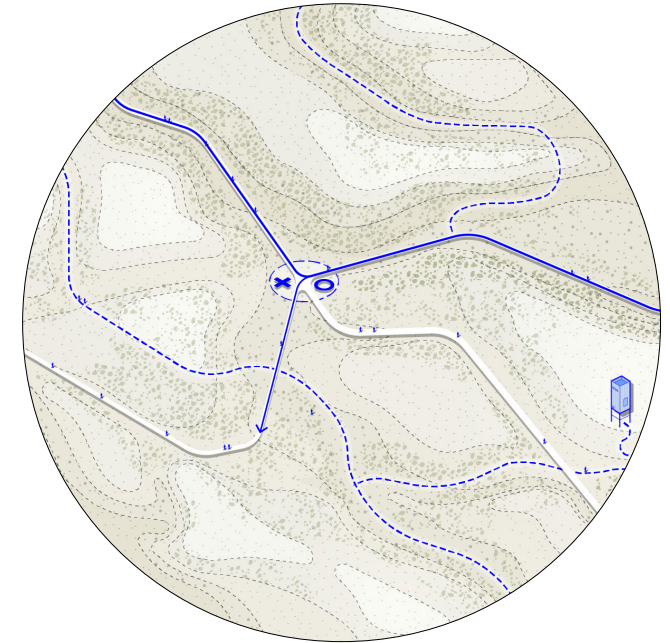

Markante straten, pleinen of plekken in Scheveningen, zoals het Kurhaus, zijn optimaal verbonden met het duinlandschap, het strand en de zee.

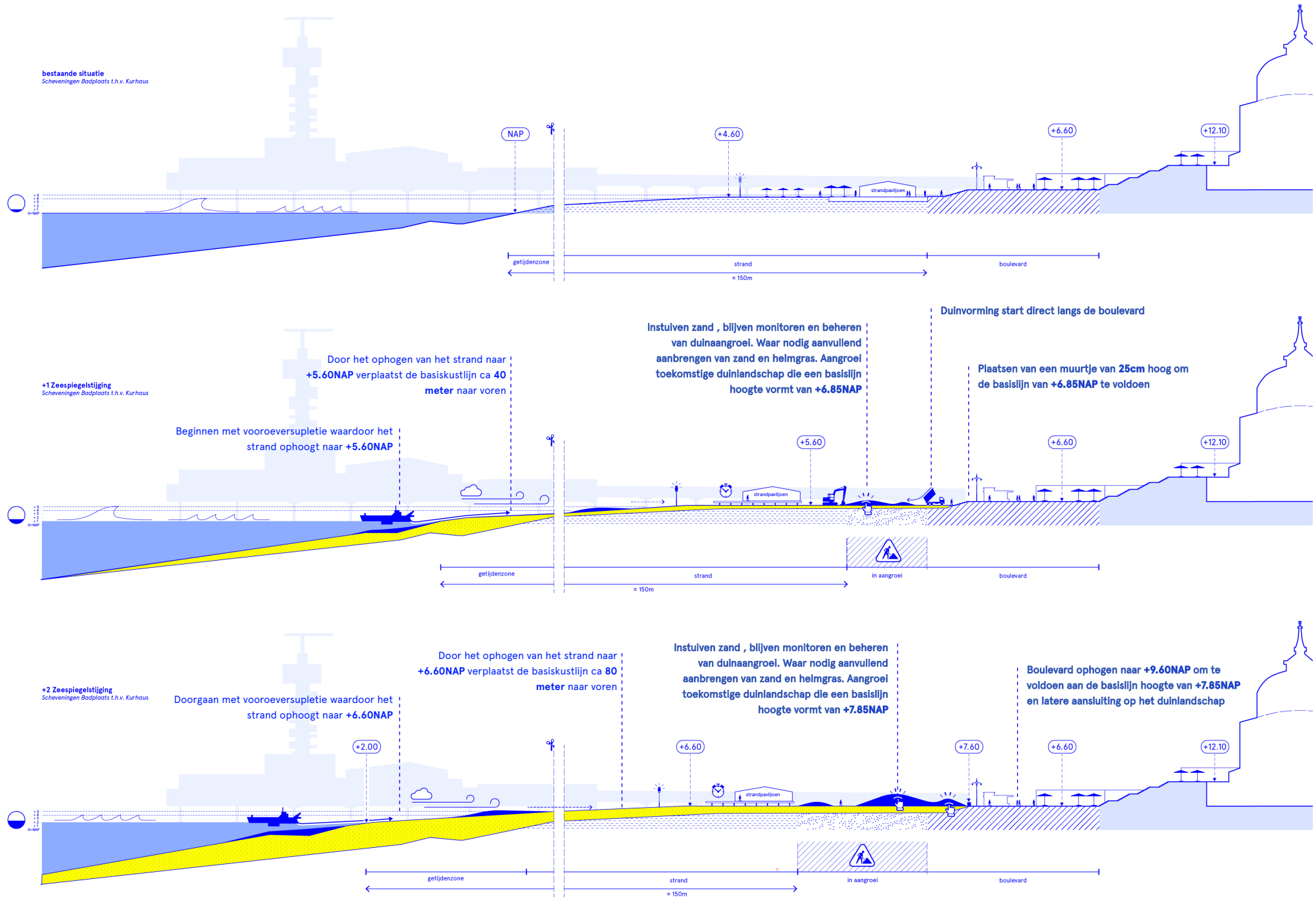

De brede duinstrook heeft een recreatieve en ecologische robuustheid met ruimte voor zowel rustige delen die ecologisch interessant zijn als recreatieve routes en plekken.

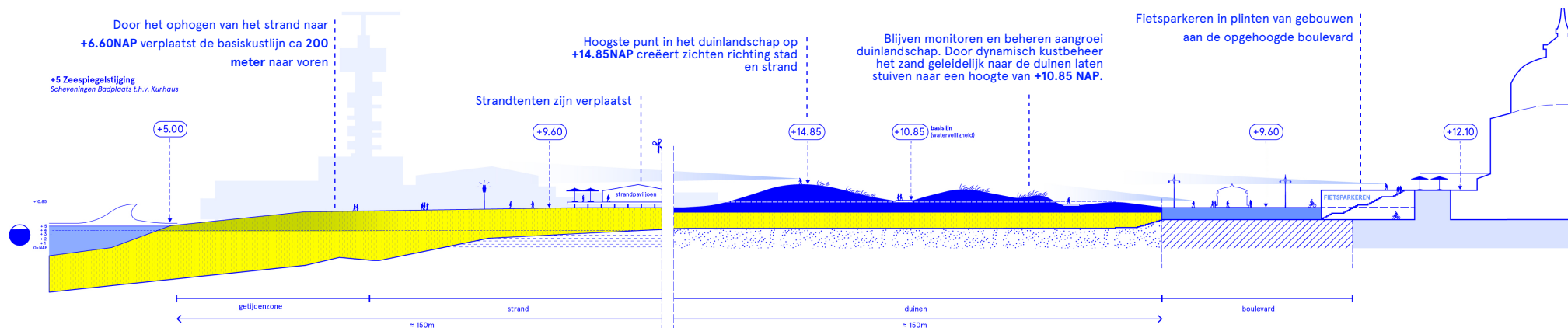
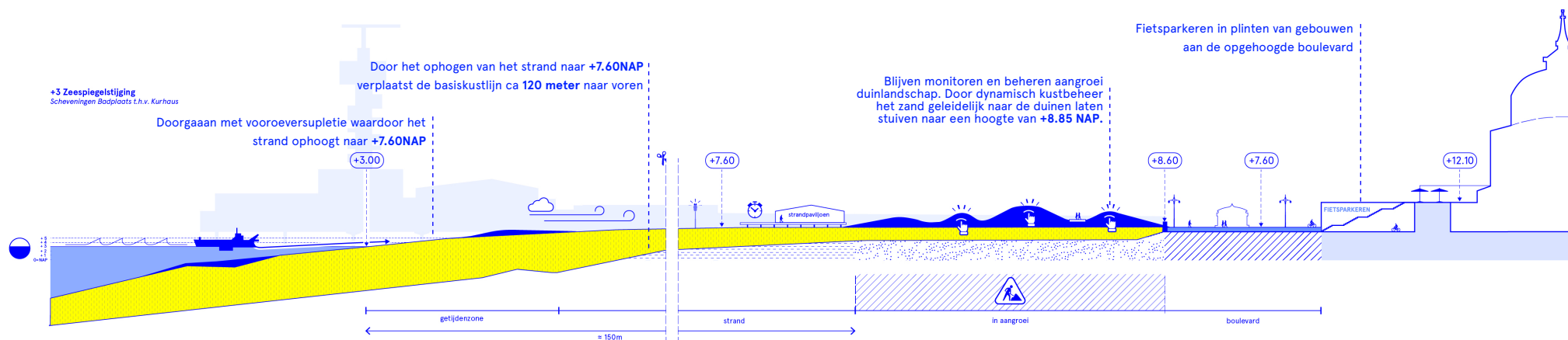

Het routenetwerk door het duinlandschap verbindt de boulevard en de stad met de kust. Het 200 meter brede duinlandschap maakt het mogelijk om, met een korte wandeling, de kust te bereiken.

SCHEVENINGEN BAD

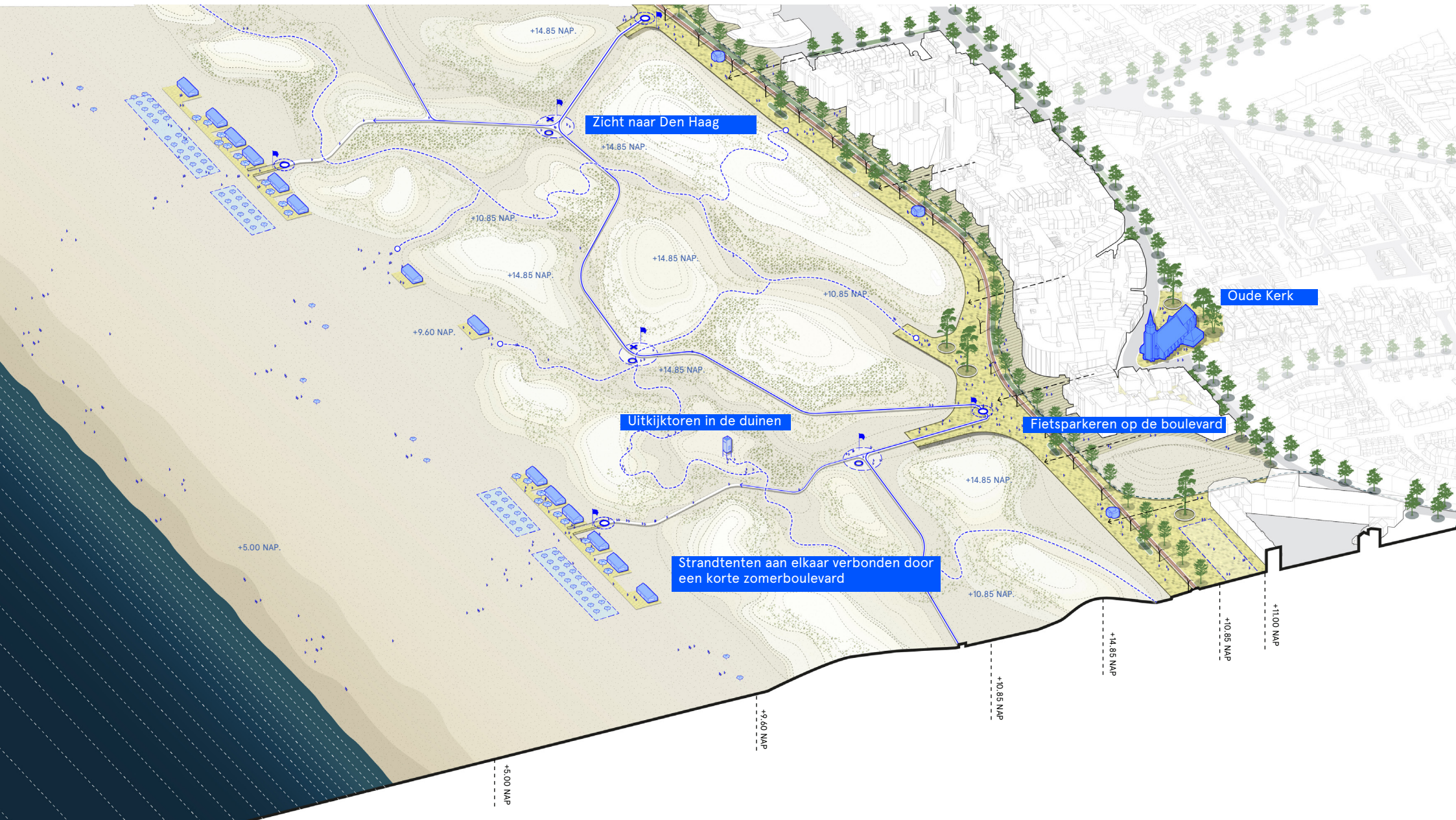

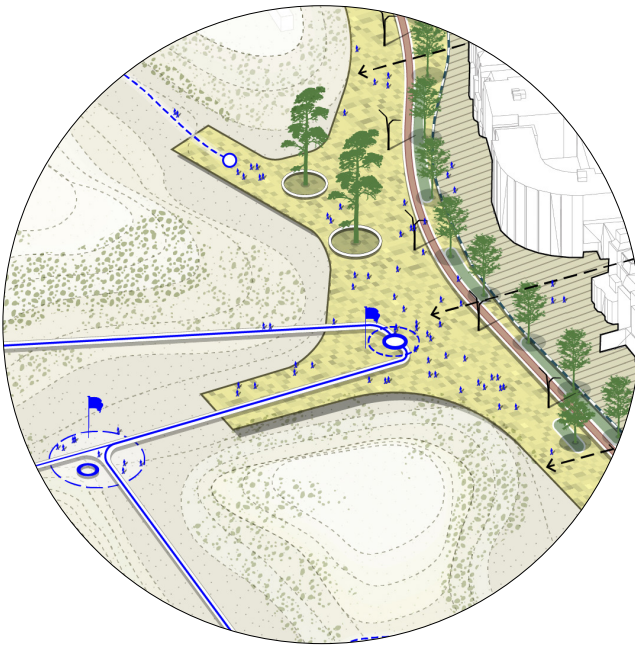

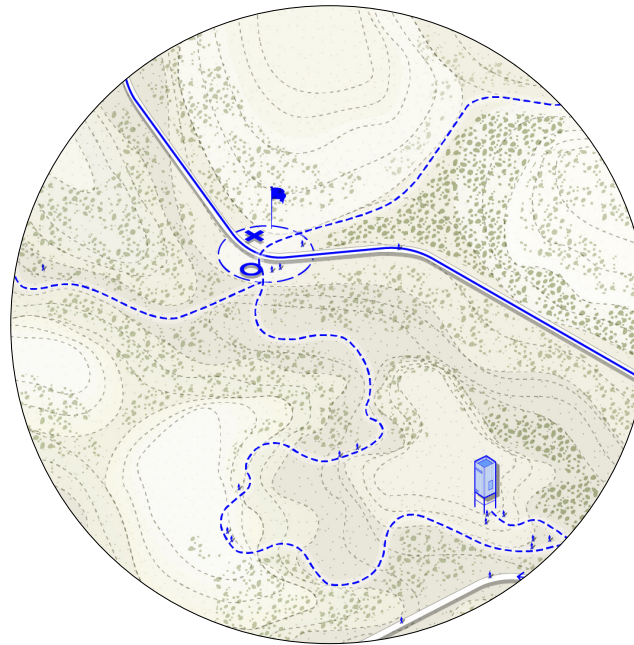
MOGELIJK TOEKOMSTIGE SITUATIE SCHEVENINGEN DORP

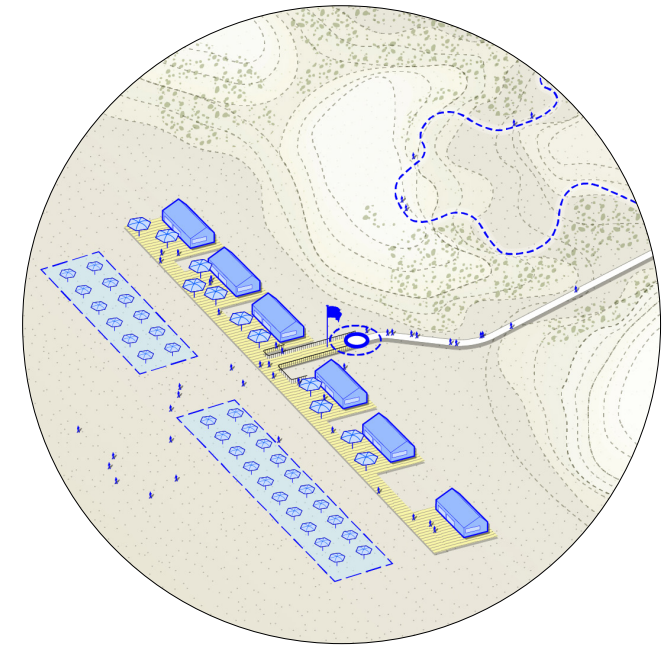

De boulevard vervult een stedelijke functie langs het nieuwe duinlandschap en is een levendige plek waar bezoekers genieten van horeca, paviljoens en een brede wandel- en fietsroute. Verbrede plekken creëren belangrijke knooppunten, die de verbinding tussen stad en duinlandschap versterken.

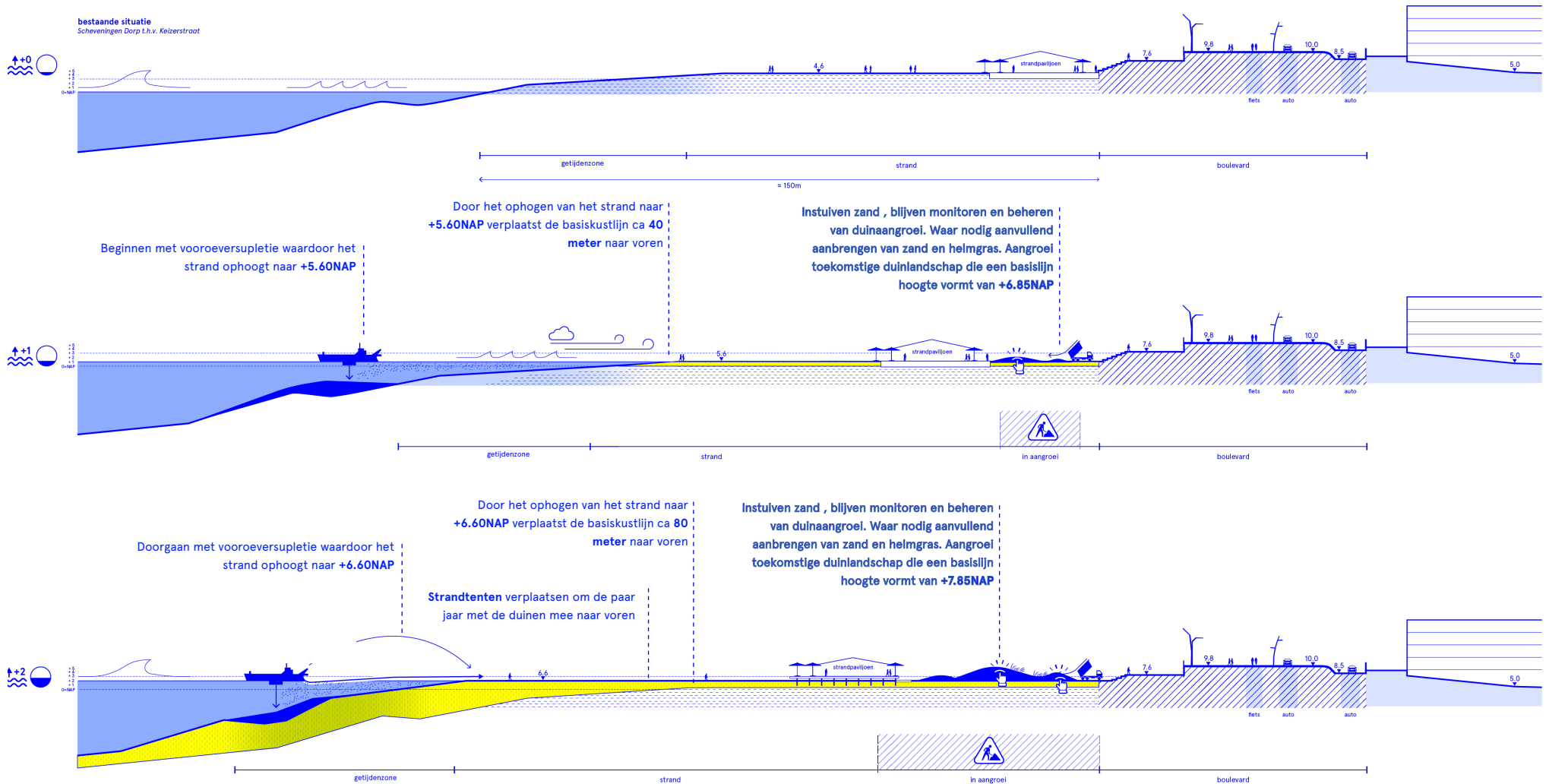

In het duinlandschap kunnen programma's en functies, zoals speelplekken en een uitkijktoren, worden geïntegreerd zonder de waterveiligheid in gevaar te brengen. Deze flexibele, informele voorzieningen passen zich aan de dynamiek en groei van het duin aan, door verplaatsing of ophoging.

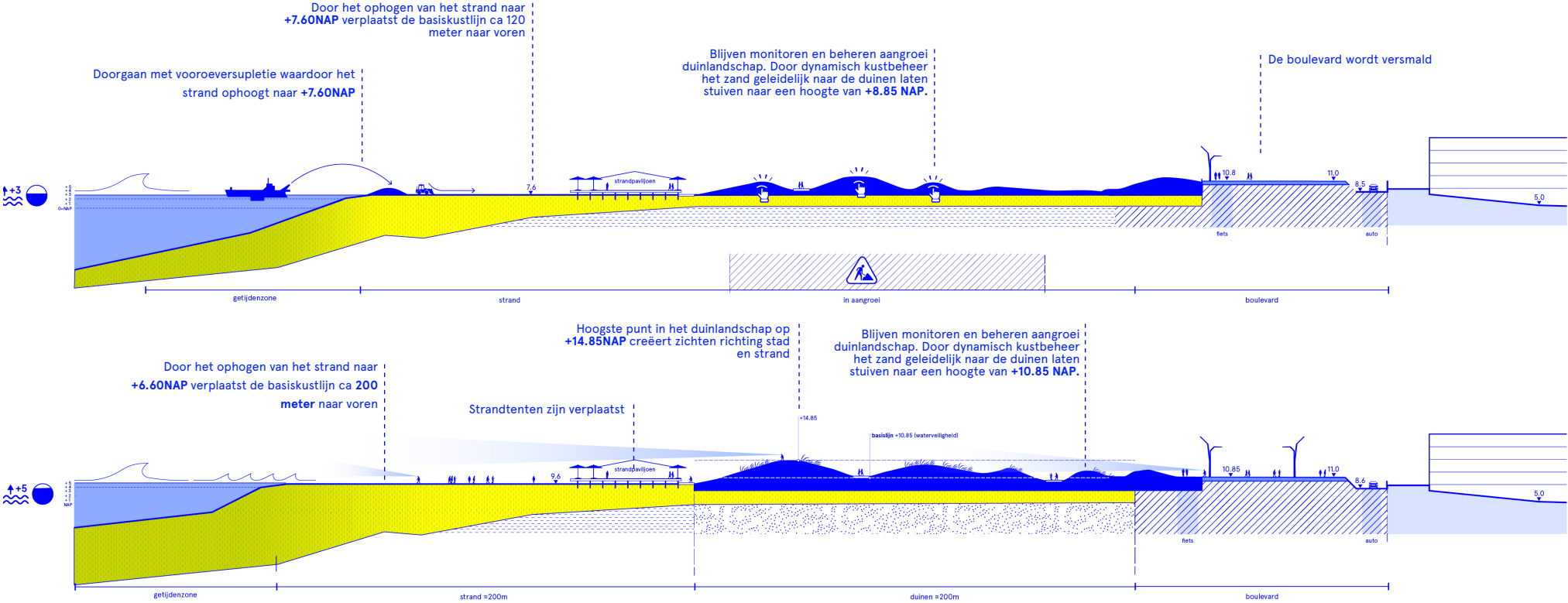

In de zomermaanden verbindt een verhard pad op het strand de strandtenten met elkaar.

SCHEVENINGEN DORP

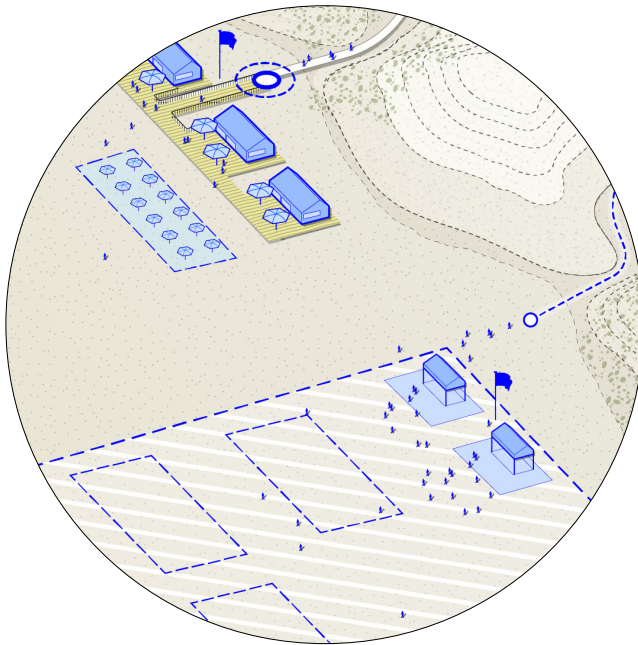

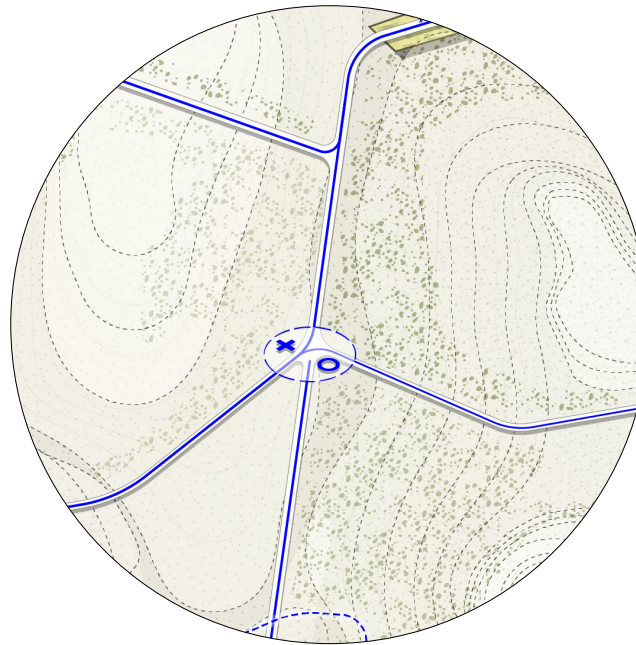

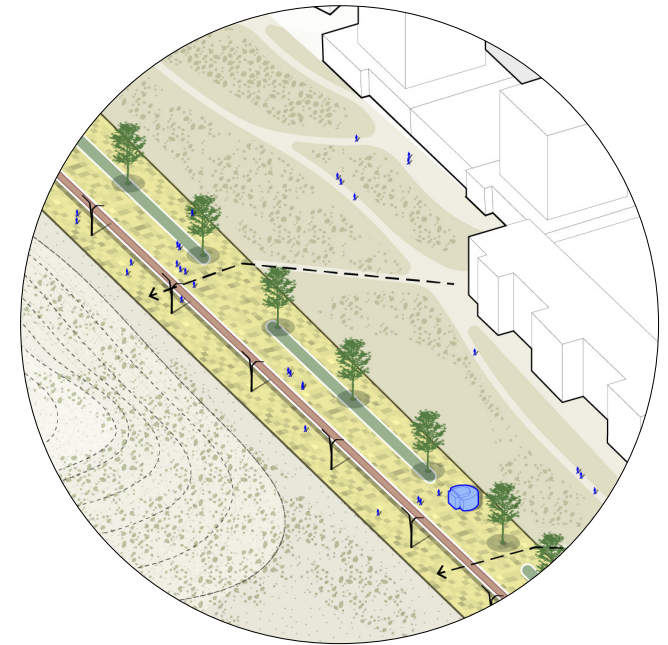

Op het Sportstrand van Scheveningen kunnen bezoekers genieten van diverse sporten, zoals beachvolleybal, beachvoetbal, beachtennis, beachhockey, beachhandbal, evenals surfen en kitesurfen. Het sportstrand is via het routenetwerk door het duinlandschap optimaal verbonden met de boulevard en de stad.

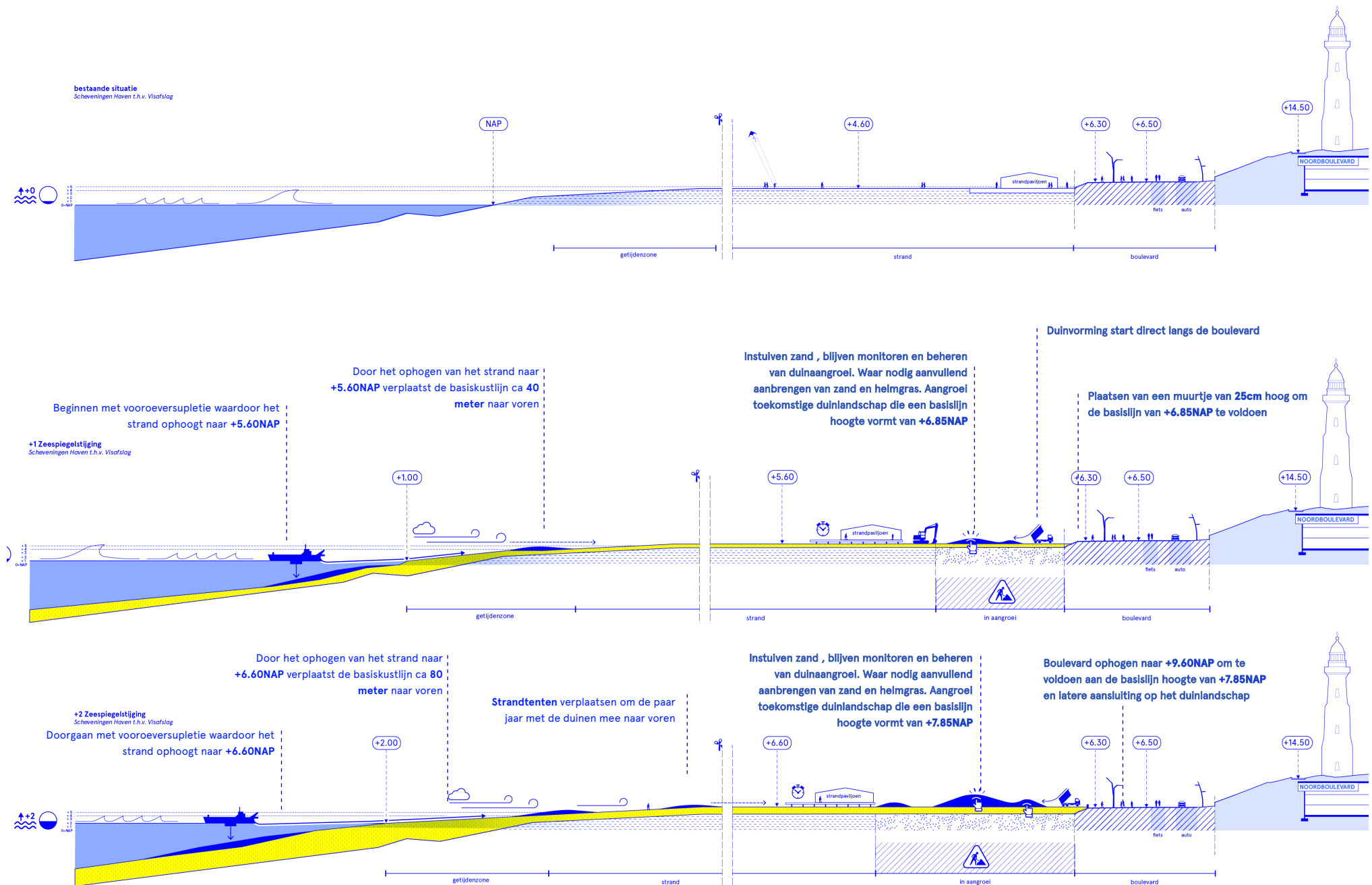

Nieuwe plekken in het duinlandschap bieden zicht op Scheveningen en Den Haag. Zo raakt Scheveningen niet afgesloten van de zee, maar biedt het duinlandschap zicht en routes op de stad en de zee. Hierdoor is de zee altijd nabij en ontstaat er een nieuwe relatie voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

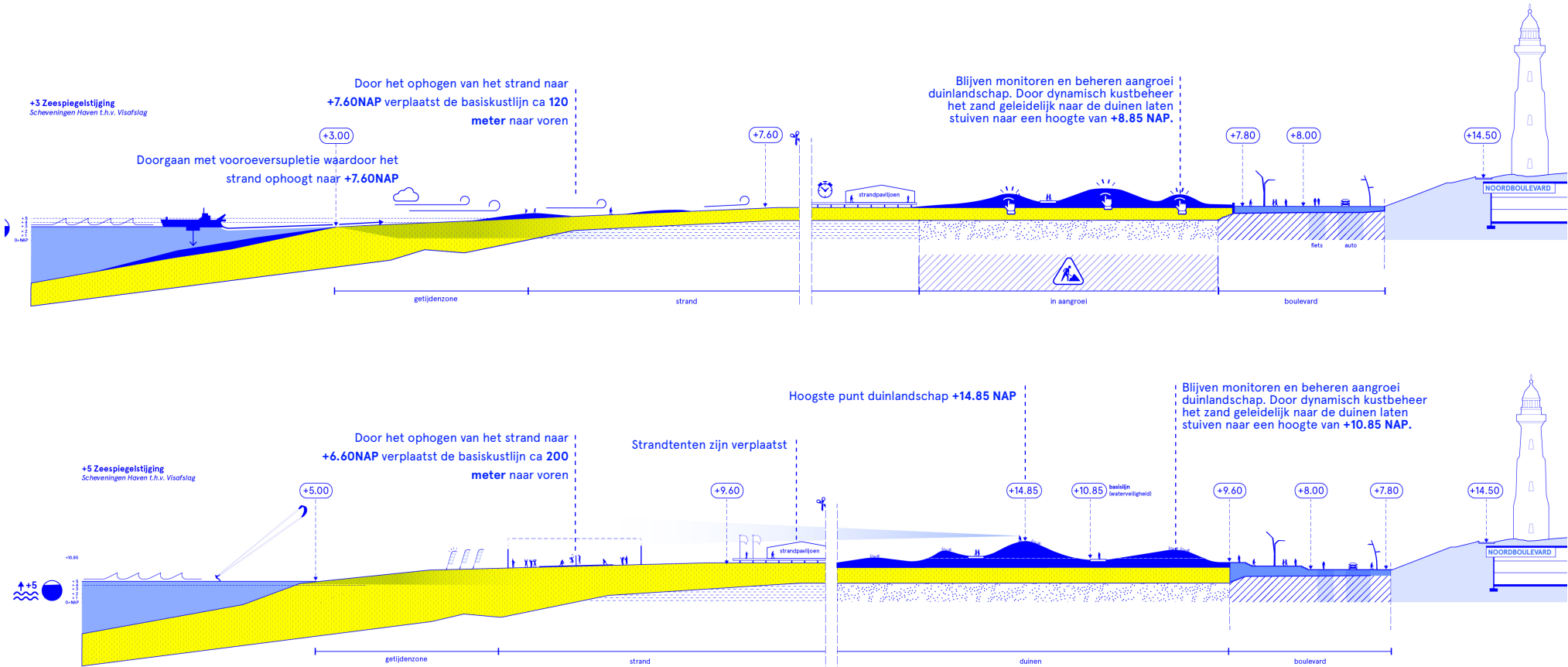

Het nieuwe duinlandschap en de opgehoogde boulevard sluiten aan bij de recente ontwikkelingen rondom het Noordelijk Havenhoofd.

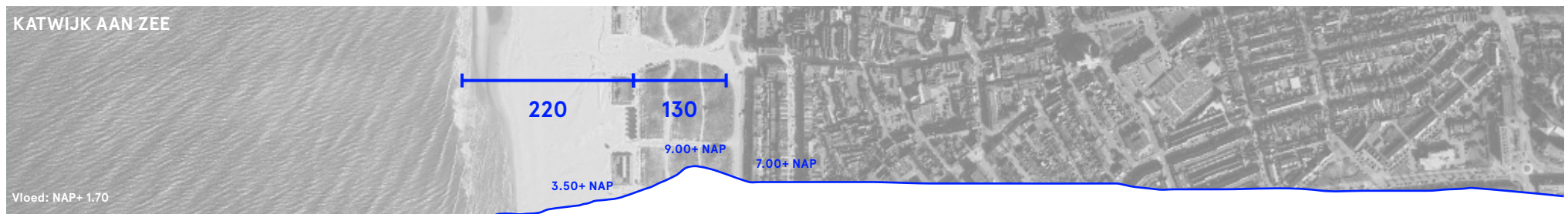
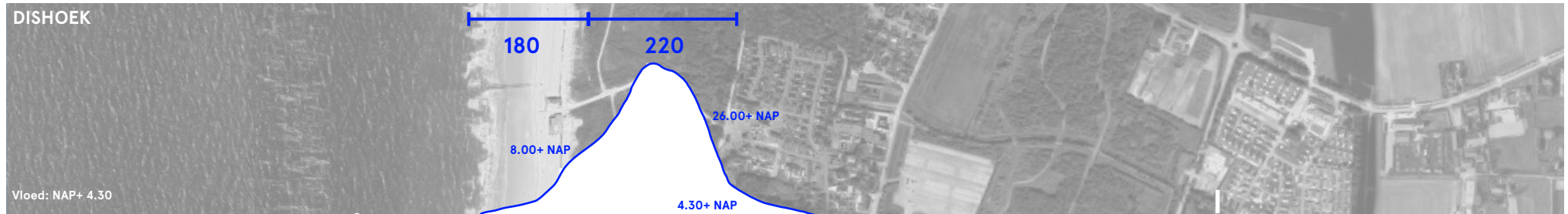
SCHEVENINGEN HAVEN

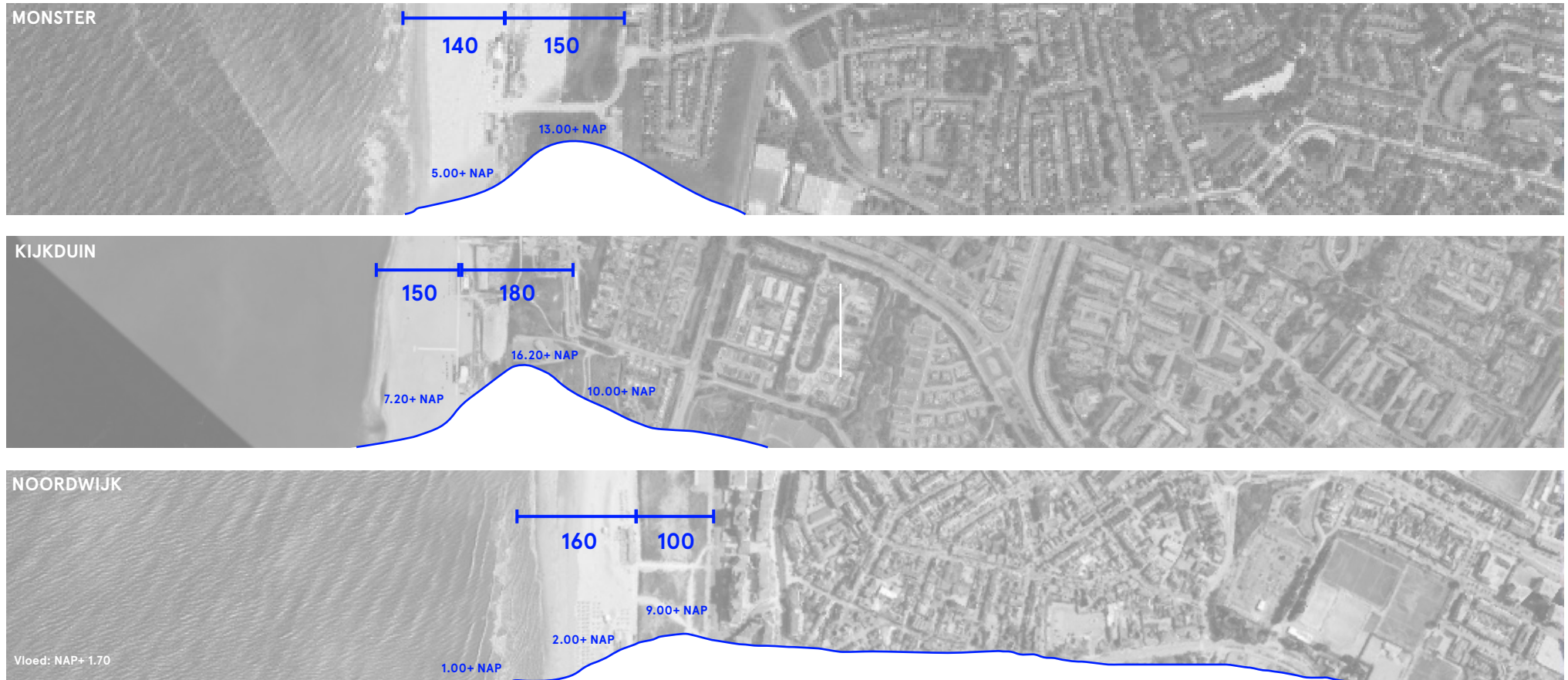

SCHAALSTUDIE DUINEN

Op basis van een schaalstudie van andere locaties schat Flux in dat bij een duinzone van ongeveer 200 meter breedte en een strand van 200 m breedte er enerzijds een robuust kustlandschap ontstaat, waarin anderzijds nog steeds contact en zicht op zee behouden blijft.

AANPAK HAVEN

De haven vormt een complexe uitdaging die een gerichte en specifieke aanpak vereist. Op korte termijn kan er gewerkt worden met lokale maatregelen die de weerbaarheid van de haven vergroten en de bestaande bebouwing beschermen tegen een zeespiegelstijging van maximaal 1 meter. Deze maatregelen omvatten het ophogen van de kades met circa 30 cm en het verhogen van de openbare ruimte met ongeveer 30-50 cm tot circa +4,20 NAP, om aan te sluiten op het uitgiftepeil voor bedrijvigheid dat is vastgelegd in het bestemmingsplan van de haven. Daarnaast worden glazen terrasschermen bij de horeca, schotten en het rechttrekken van de vloer van de Visafslag richting de kade ingezet.

Bij een zeespiegelstijging van meer dan 1 meter zal de huidige primaire kering achter de haven niet meer voldoende zijn. In de havenmond zal dan een flexibele kering (stormvloedkering) geplaatst moeten worden. De stormvloedkering zal gesloten worden wanneer het waterpeil te hoog dreigt te worden, bijvoorbeeld bij een combinatie van springtij en een Noordwesterstorm. Dit voorkomt dat lagergelegen delen van de haven overstromen. Daarnaast wordt de primaire kering bij de haven voor de haven gelegd. In de havenmond komt een noodhaven en de strekdammen worden verlengd om extra bescherming te bieden.

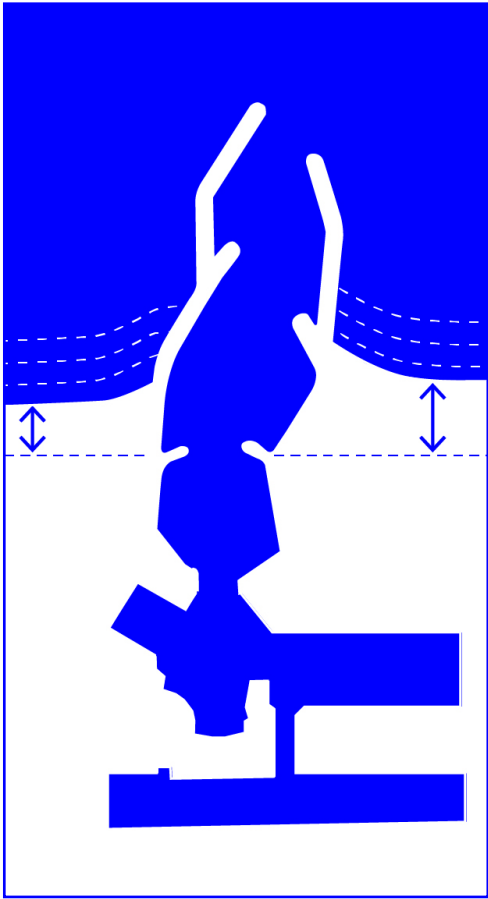
Wanneer de zeespiegel met 2 meter stijgt, zal in de haven een sluis geïntegreerd moeten worden. Deze sluis biedt de mogelijkheid om het waterpeil aan te passen, zodat schepen omhoog of omlaag kunnen worden gelaten om het volgende waterniveau te bereiken. Hierdoor blijft de haven zowel beschermd tegen de hogere zeespiegel als doorvaarbaar. Bovendien ontstaat er een mogelijkheid voor een fiets- en wandelverbinding over de sluis, wat de toegankelijkheid verder vergroot.

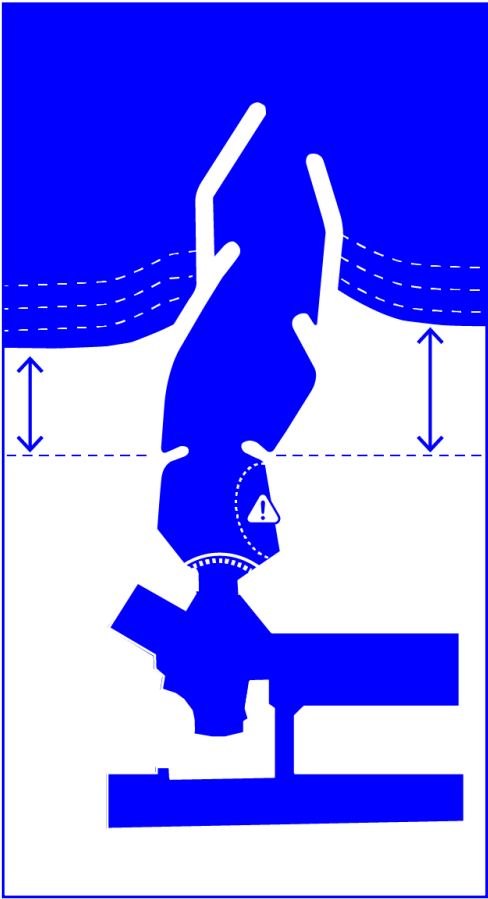

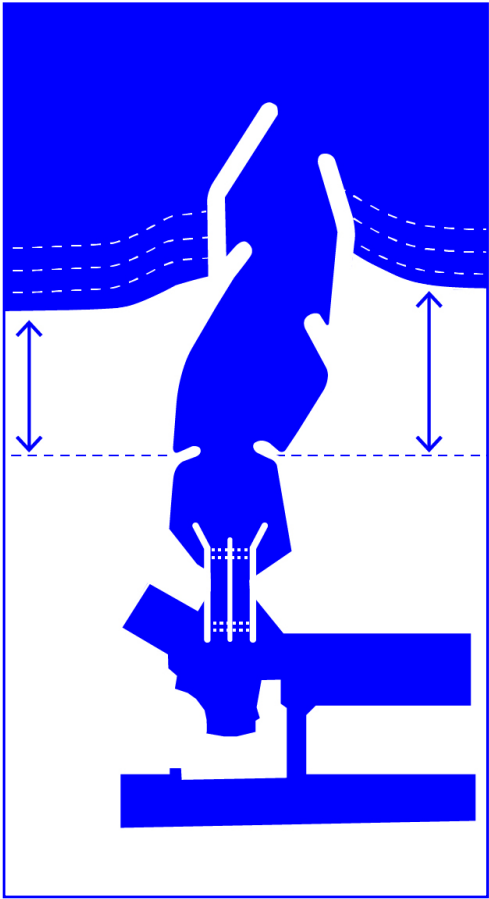
Huidig

Verlengen havenhoofd

Stormvloedkering + noodhaven

Sluis

BESCHUTTING BIEDT KANSEN VOOR VERGROENING

Het nieuwe duinlandschap biedt beschutting voor Scheveningen en daarmee enorme kansen voor een verdere vergroening van de openbare ruimte. Deze vergroening verbetert het leefklimaat, verhoogt de biodiversiteit en maakt Scheveningen klimaatadaptief (regenwater en hitte).

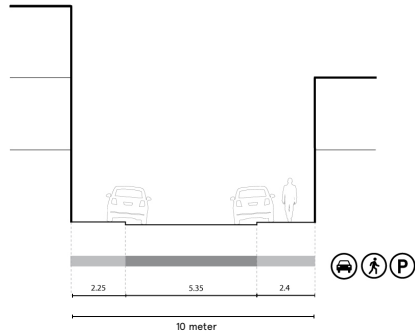
- straten XL (25 - 30 meter)
- straten L (18 - 25 meter)
- straten M (12 - 18 meter)
- straten S (8 - 12 meter)

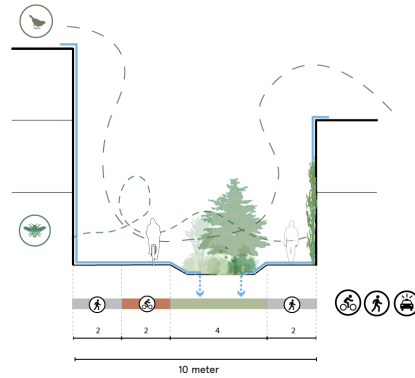

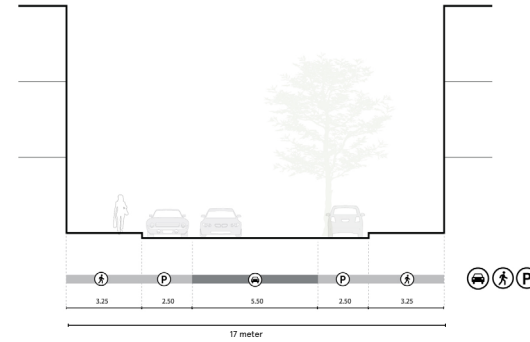
GROENE STRATEN

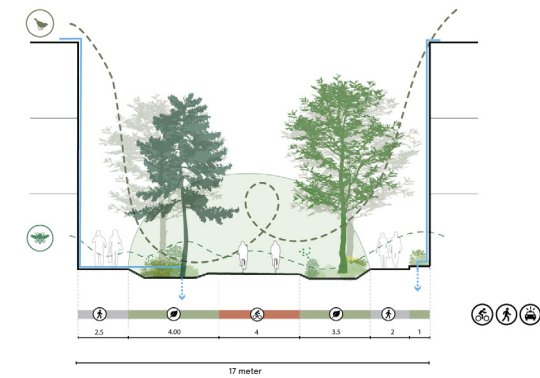
Straat S: huidige situatie

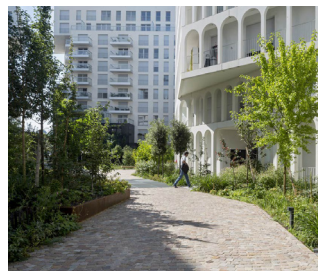
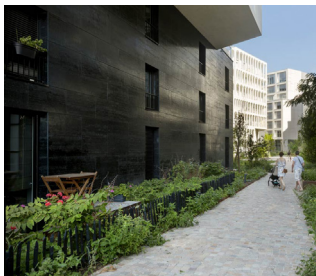
Straat S: toekomst

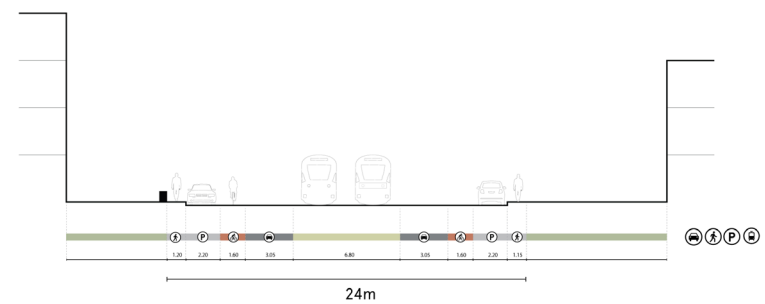
Straat M: huidige situatie

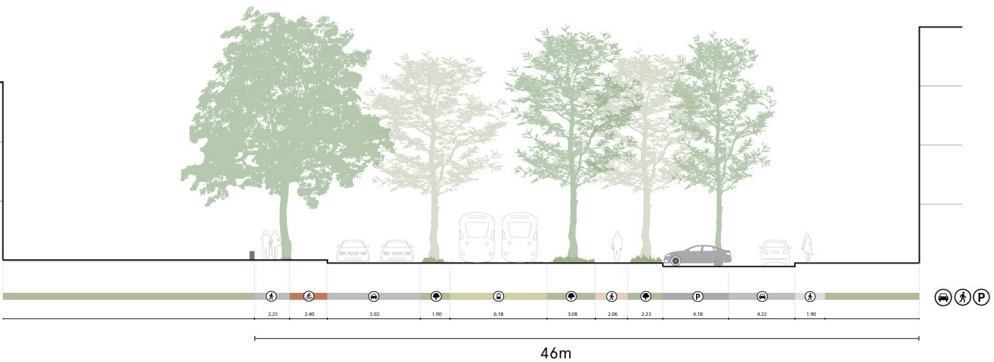
Straat M: toekomst

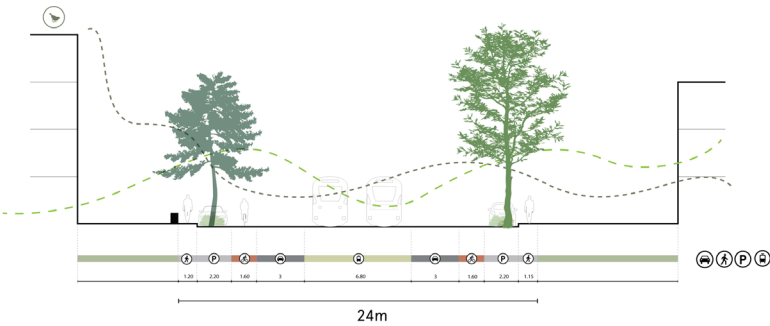

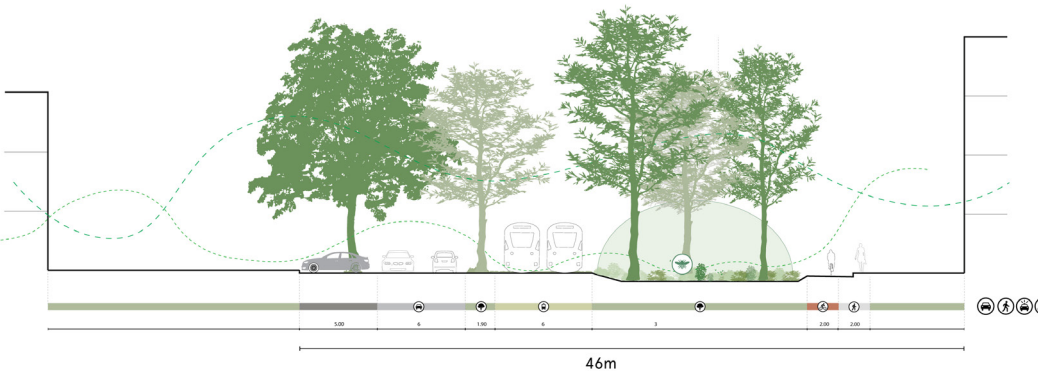
Straat L: huidig

Straat XL: huidig

Straat L: toekomst

Straat XL: toekomst

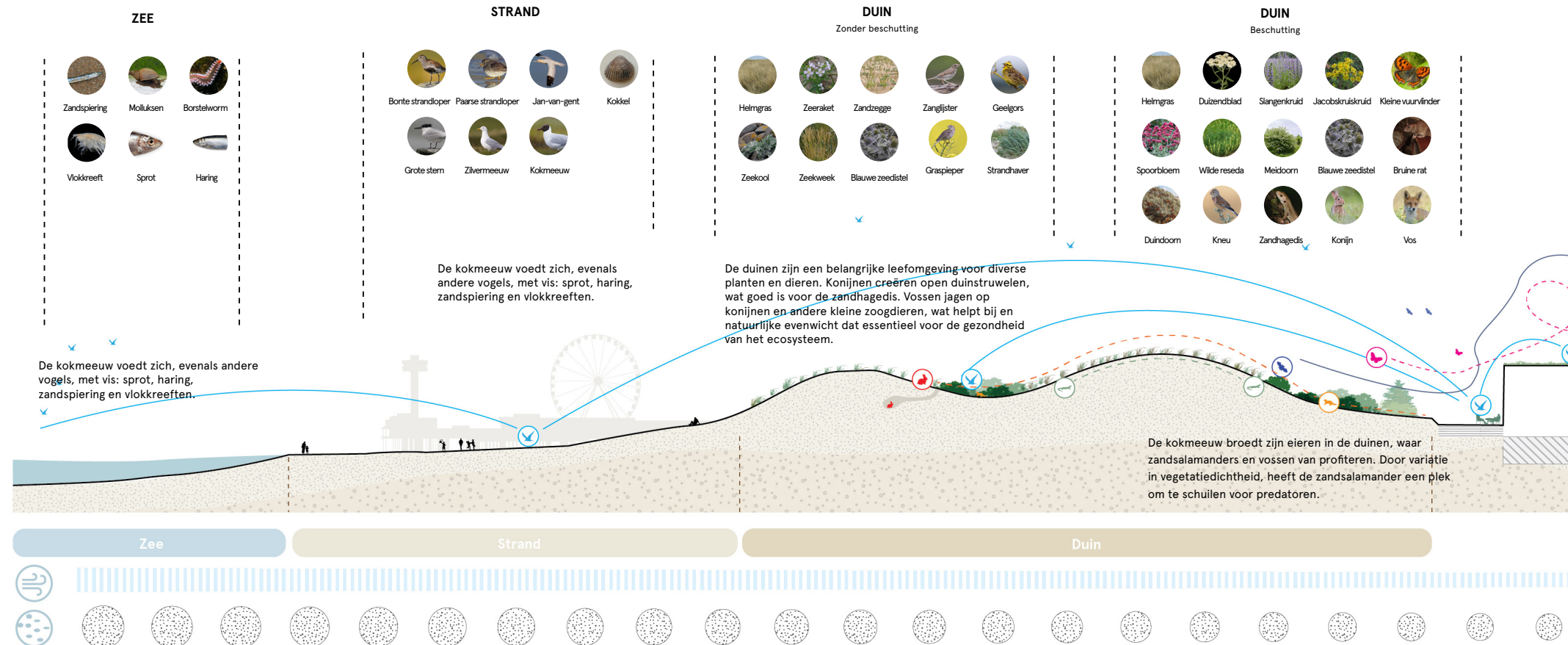

SCHEVENINGEN ALS ECOSYSTEEM

Een groot voordeel van een nieuw duinlandschap voor Scheveningen is het feit dat de invloed van de zee en de wind zal afnemen en er meer luwte ontstaat in Scheveningen. De vergroening van de openbare ruimte en de leefkwaliteit van Scheveningen kan hiermee een impuls krijgen. Er kan worden ingezet op een sterker en gebiedseigen ecosysteem met specifieke flora en fauna passend in het kustlandschap

van Scheveningen. Hiermee kan de identiteit van de stad in de duinen verder worden versterkt. Soorten die passen in het kustlandschap zijn onder andere duindoorn, hondroos en verschillende soorten helmgras. Dat trekt gebiedseigen fauna aan zoals de zanglijster, zandhagedis en verschillende soorten vlinders. Deze soorten tref je aan in de luwe groene straten, op groene daken en in het nieuwe duinlandschap. In

combinatie met de mobiliteitstransitie kunnen straten worden vergroend en ontstaat er een reeks groene straatprofielen op verschillende schalen. Deze vergroening hangt sterk samen met de ambities op het gebied van mobiliteit en sterkere inzet op OV, fietsen en voetgangers.

STRAAT XL

STRAAT S

STRAAT M

STRAAT L

De gewone dwergvleermuis maakt gebruik van vaste structuren in het landschap, zoals bosranden en bomenrijen. Hoe meer landinwaarts, hoe meer vleermuizen.

Een biodivers struweel. In het voorjaar bloeien er planten die insecten aantrekken. In het najaar trekken de bessen vogels en andere zoogdieren aan. Hoe groter de omvang van het struweel, hoe hoger de natuurwaarde.

In s-straten is er ruimte voor heesters en smalle straatbomen.

De kleine dwergvleermuis maakt gebruik van de bebouwde omgeving door zich te nestelen in alle holle ruimtes die via een kleine opening te bereiken zijn.

Straat XL

Straat S

Straat M

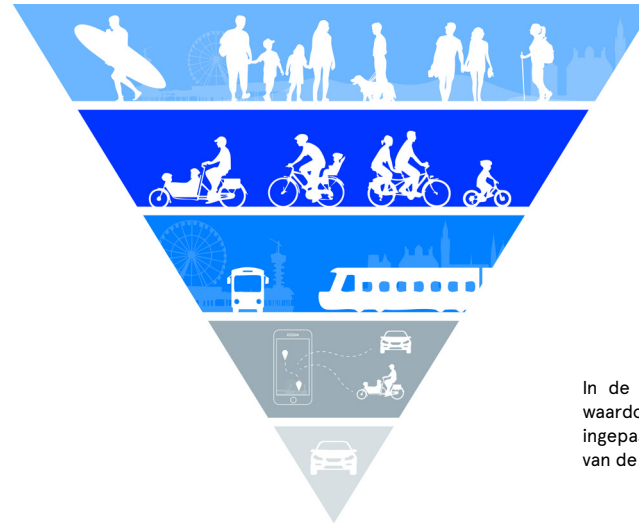
Straat L

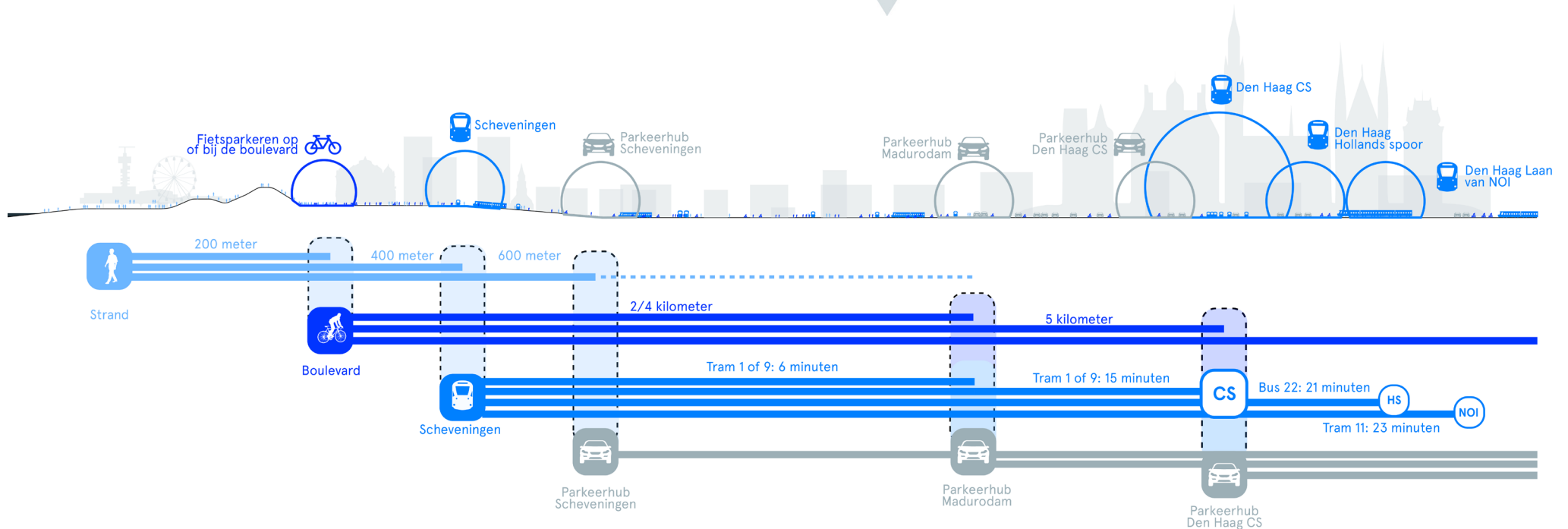
SCHEVENINGEN GOED BEREIKBAAR

Door in te zetten op een mobiliteitstransitie kunnen grote bezoekersstromen beter worden opgevangen. Het fietsnetwerk wordt versterkt zodat omliggende steden en dorpen goed verbonden zijn, het OV-netwerk wordt geoptimaliseerd en vanaf parkeerhubs zijn er aantrekkelijke wandelroutes door de groene straten van Scheveningen naar het strand.

Door in te zetten op een transitie in mobiliteit en sterker in te zetten op fietsen, voetgangers en OV kan er in stappen worden gewerkt aan een afname van het parkeren in de straten. Hiermee kunnen zowel rijbanen als de ruimte voor parkeerplaatsen afnemen en ontstaat er ruimte voor een groenere inrichting.

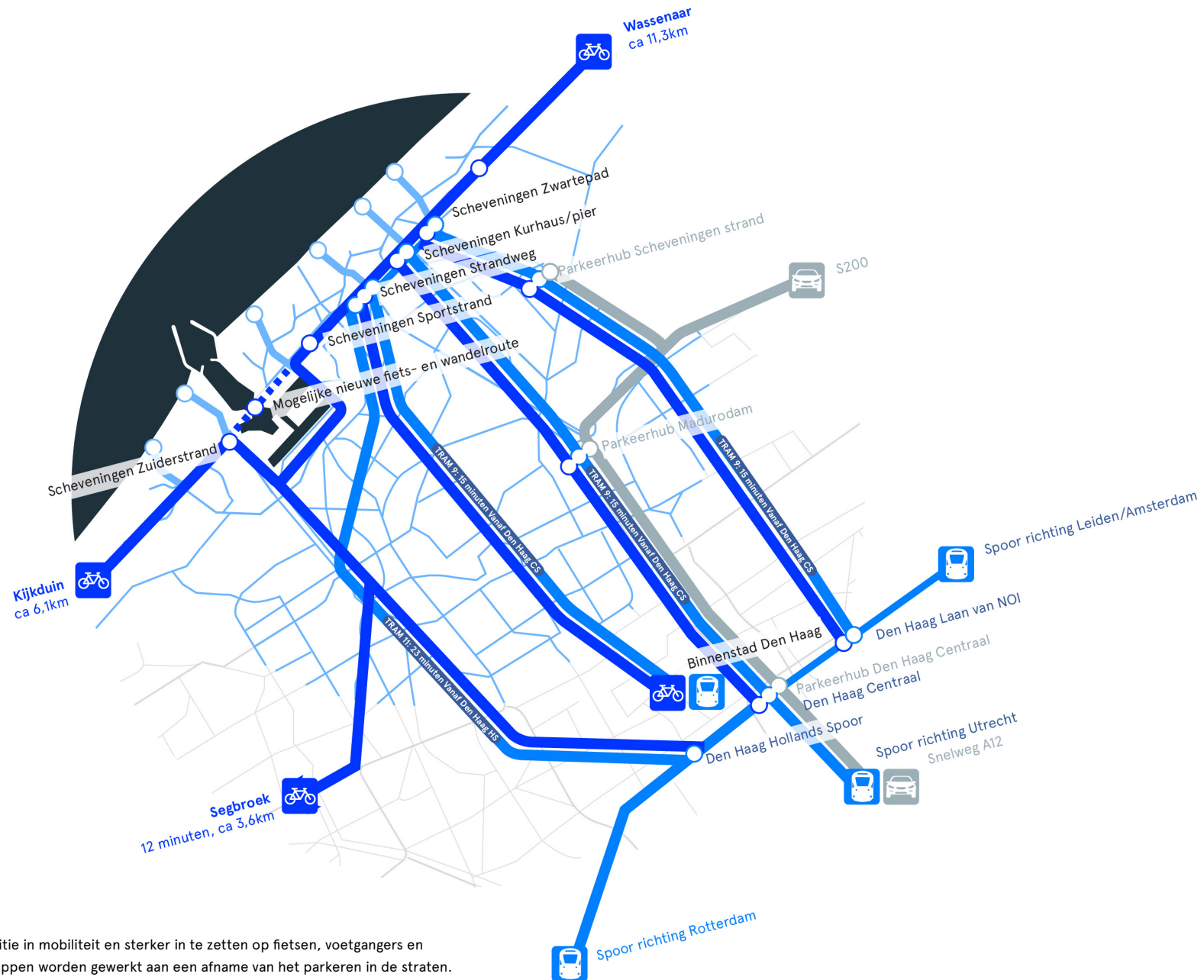

In de mobiliteitstransitie wordt gewerkt met het STOMP principe, waardoor verschillende vervoerswijzen worden gecombineerd en ingepast om duurzame vervoersopties te bevorderen en het gebruik van de auto door bezoekers in Scheveningen wordt ontmoedigd.

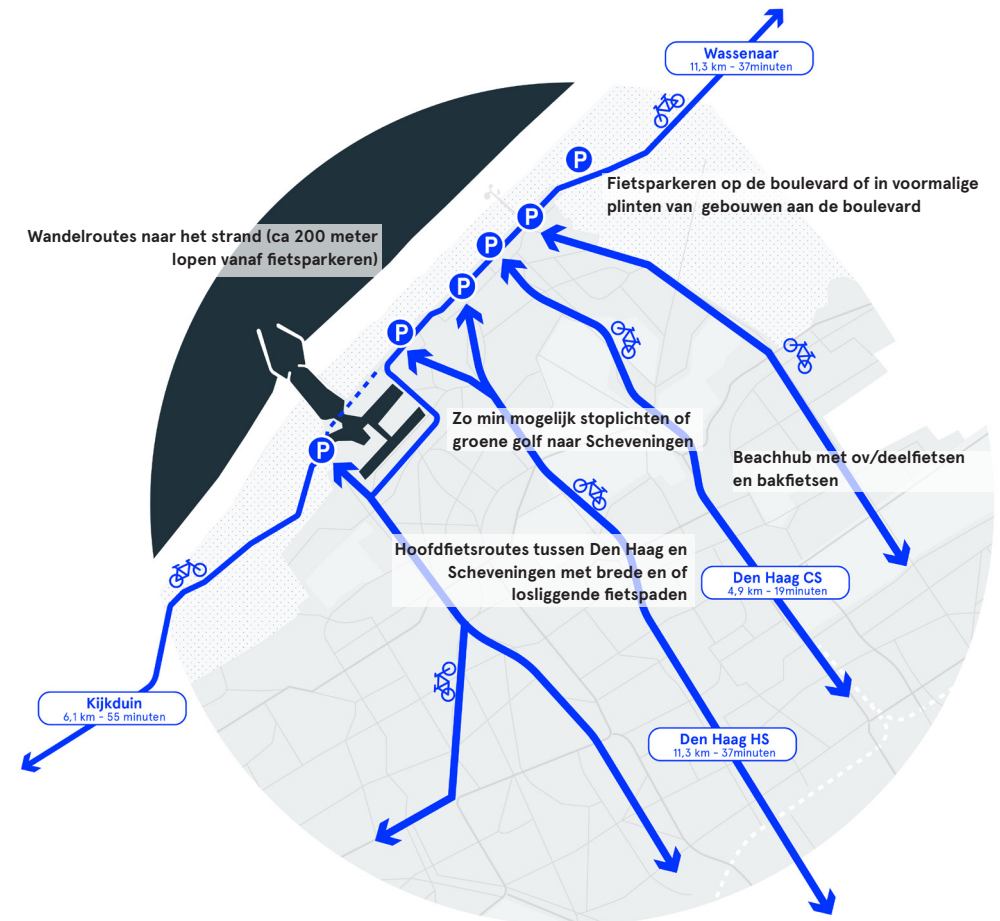
MOBILITEITSTRANSITIE

Door in te zetten op een transitie in mobiliteit en sterker in te zetten op fietsen, voetgangers en openbaar vervoer kan er in stappen worden gewerkt aan een afname van het parkeren in de straten.

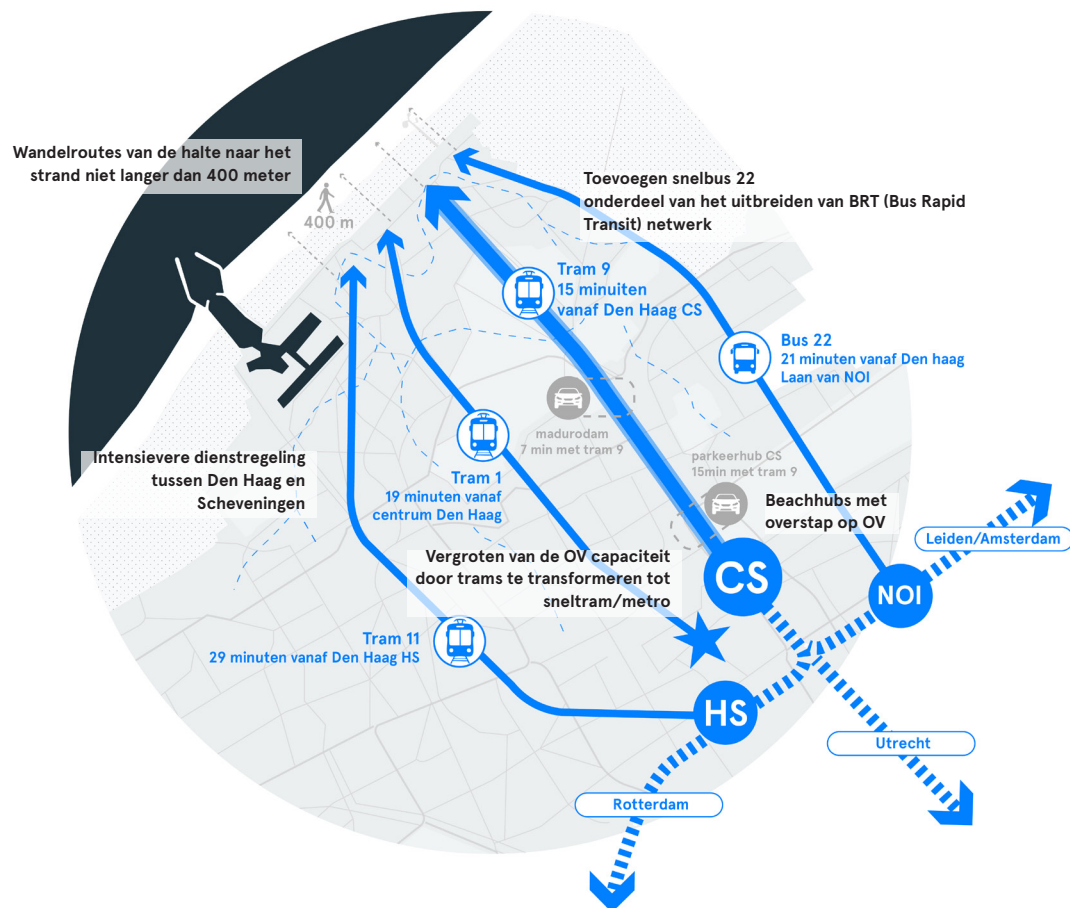

Stappen: Aantrekkelijke looproutes door het duinlandschap die aansluiten op het wandelnetwerk van Scheveningen. Nieuwe verbindingen creëren een optimale link tussen de kust en de stad.

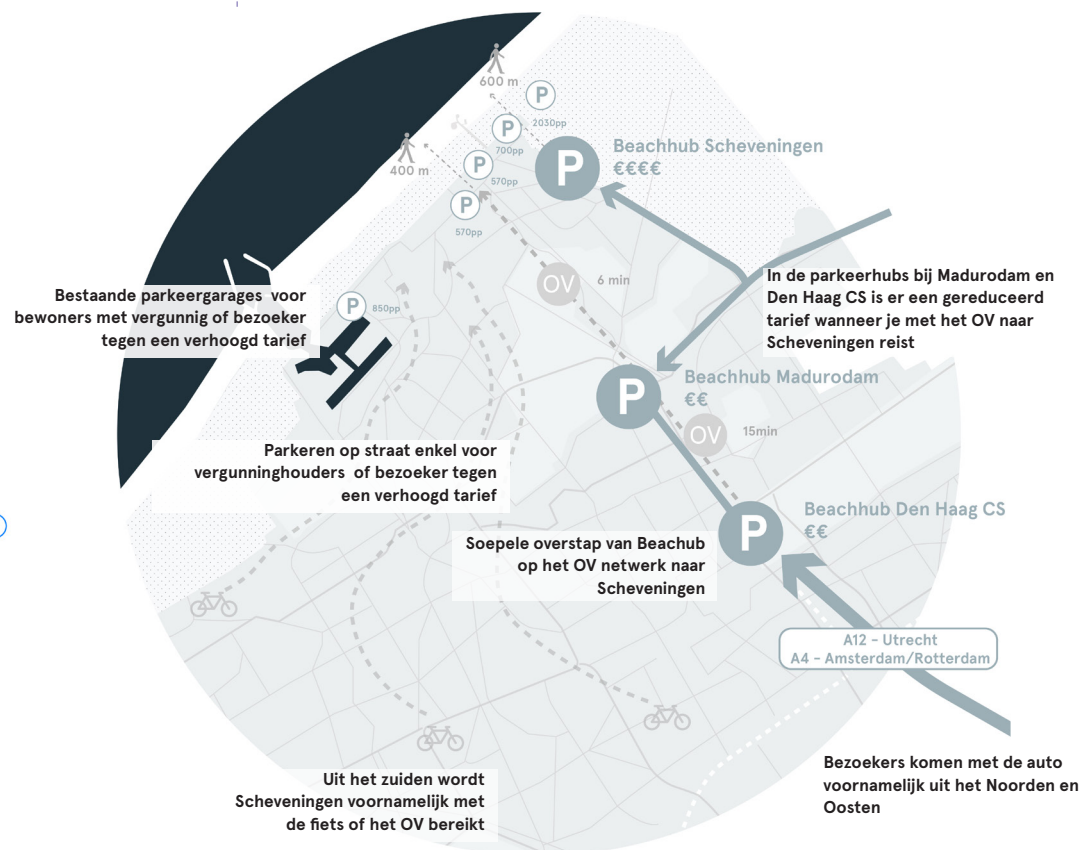
Trappen: Comfortabele fietsroutes naar de boulevard, met een versterkt fietsnetwerk vanuit Den Haag. Door het verbinden en uitbreiden van hoofdfietsroutes, slimme deelmobiliteit en voldoende fietsparkeermogelijkheden wordt fietsen aantrekkelijker en toegankelijker tot op loopafstand van het strand (ca 200m).

Openbaar vervoer: Het openbaar vervoer in Scheveningen is verbeterd met een intensievere dienstregeling, nieuwe mobiliteitshubs en een uitbreiding van het bus- en tramnetwerk. Dit maakt het reizen naar de kust sneller en toegankelijker, en bevordert duurzame mobiliteit in de regio.

Parkeren bestaand	Parkeren toekomst
openbare ruimte ca 10.000x	openbare ruimte ca 2.000x door vermindering parkeernorm hierdoor kunnen ca 8.000 parkeerplekken worden vergoend
Parkeergarages ca 4.000x	Bestaande parkeergarages ca 6.000x
	Parkeerhubs ca 4.000x

Prive auto: Door in te zetten op een transitie in mobiliteit en sterker in te zetten op fietsen, voetgangers en OV kan er in stappen worden gewerkt aan een afname van het parkeren in de straten. Door het autoverkeer terug te dringen wordt de kust weer beter bereikbaar voor degene die afhankelijk is van de auto.

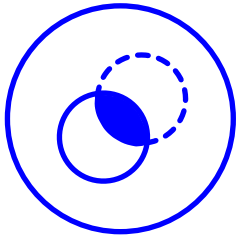

5.

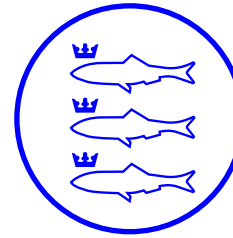
AANBEVELINGEN

AANBEVELINGEN

1. Zet in op een combinatie van harde en zachte maatregelen

Op korte termijn lijken de harde maatregelen voor Scheveningen noodzakelijk om de waterveiligheid te borgen, maar op langere termijn resulteren de harde maatregelen in een onwenselijke situatie die enorm complex en kostbaar is en Scheveningen verder zal afsluiten van de zee. In de eerste fase zullen harde maatregelen nodig zijn en op langere termijn zijn vooral zachte maatregelen een oplossing. Een transitie van harde naar zachtere maatregelen lijkt noodzakelijk.

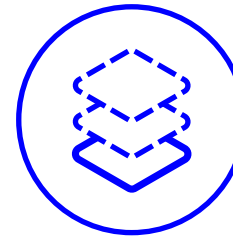
4. Schevenings DNA

Scheveningen blijkt een stad in de duinen. De duinen liggen er nog deels. Door dit karakter te onderzoeken en ook als uitgangspunt te nemen voor het toekomstperspectief raken verleden, heden en toekomst verbonden in een narratief. Juist deze specifieke eigenschappen maken Scheveningen onderscheidend ten opzichte van andere kustplaatsen. Ook de inzet op een ecosysteem met een eigen flora en fauna of een sterk OV- en fietsnetwerk naar de kust zijn typische Scheveningse kwaliteiten.

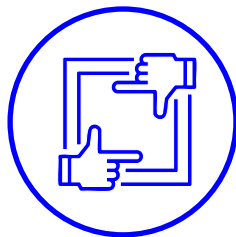
2. Ontwikkel een strategie in de tijd

De zeespiegel zal stijgen, maar de snelheid is nog onzeker. Door een transitiepad te ontwerpen voor Scheveningen kan Scheveningen als het ware anticiperen en meegroeien met de zeespiegelstijging, in plaats van verrast te worden of achter de feiten aan te lopen. Een tijdslijn met hierin de zeespiegelstijging en bijbehorende strategie is hierin cruciaal.

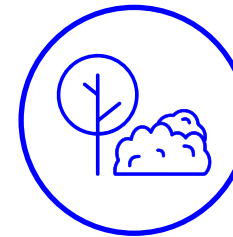
5. Zoek combinaties in opgaven

De opgave voor waterveiligheid staat niet op zichzelf en kan niet benaderd worden als een watertechisch probleem alleen. In het geschetste toekomstperspectief wordt nadrukkelijk gekeken naar raakvlakken met opgaven op het gebied van mobiliteit, recreatie en leefbaarheid. Als oplossingen meerdere doelen dienen, ontstaat meer noodzaak en draagvlak. Zo zorgt een nieuw duinlandschap voor droge voeten in Scheveningen op de lange termijn, maar is het ook een impuls voor recreatie, biedt het kansen voor ondernemers in Scheveningen, brengt het luwte en kansen voor vergroening van Scheveningen-Dorp en legt het nieuwe ecologische verbindingen langs de Hollandse Kust.

3. Een gedragen en wervend toekomstperspectief voor Scheveningen

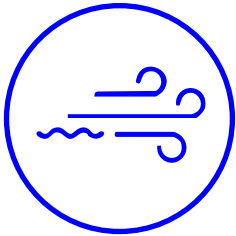
Een positief en wervend toekomstbeeld voor de lange termijn, met kansen voor de stad Den Haag en haar bewoners en ondernemers, kan als katalysator werken voor allerlei discussies en gesprekken in de stad. Het zet ook ingrepen op een kortere termijn in een groter perspectief. Vanuit dit perspectief kunnen ingrepen en projecten worden gedefinieerd voor de korte en middellange termijn.

6. Zet in op robuuste oplossingen

Een nieuw duinlandschap voor Scheveningen met voldoende maat is een robuuste oplossing die relatief veel zekerheid biedt op lange termijn. Dit duinlandschap is daarnaast met een bepaalde overmaat te ontwerpen en ook aanpasbaar in de tijd. Dit maakt het een robuuste en flexibele oplossing. Het doorknutselen met muurtjes, trappen en transformatie van gebouwen in Scheveningen (harde aanpak) bestaat uit een verzameling kleinere oplossingen in de tijd en betreft een meer reactieve aanpak. Dit is enerzijds flexibel, maar ook kwetsbaar door de verzameling van kleinere aanpassingen en projecten.

7. Benut natuurlijke processen

Een duinlandschap voor Scheveningen zal een menselijk gemaakt landschap zijn. Het wordt aangelegd door stortingen van zand, aanplant van gras en aangroei vanuit de zee. Tegelijk is dit landschap niet gefixeerd en staat het onder invloed van de zee, de wind en menselijk gebruik. Het duinlandschap zal zich hiermee wellicht anders gedragen en is deels niet te voorspellen. Deze onvoorspelbaarheid is ook de aantrekkelijkheid van het landschap.

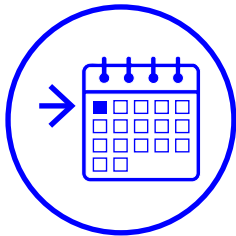
10. Vervolgonderzoek

Het is van belang dat er vervolgonderzoek wordt gedaan naar de dynamiek van de duinen en hoe deze kunnen aangroeien. Ook het onderzoeken van oplossingen voor de haven (stormvloedkering en sluis) is essentieel.

8. Nieuwe coalities

De gemeente zal een toekomstperspectief neer moeten leggen voor Scheveningen, maar kan dit niet alleen. Door nauw samen te werken met het Hoogheemraadschap van Delfland en Rijkswaterstaat kan een gezamenlijke strategie worden bepaald waarin stedelijke ontwikkeling en de ruimtelijke kwaliteit van Scheveningen samen opgaan met een robuuste oplossing voor waterveiligheid. Daarnaast is het betrekken van bewoners en ondernemers in Scheveningen van cruciaal belang. Een open en ontwerpende benadering waarin oplossingen naast elkaar worden vergeleken en een goed besef van de opgaven op een langere termijn en de kansen die ondernemers en bewoners hierin vinden, is essentieel.

9. Start nu!

Een lange, wervende termijnvisie is van cruciaal belang. Door dit te combineren met ingrepen en verbeteringen op de korte termijn ontstaat er meer draagvlak. De visie is daarmee niet abstract en de ingrepen op korte termijn vallen in een groter narratief. Kleine projecten en tastbare verbeteringen op korte termijn worden zo gecombineerd met een wervend toekomstperspectief.

VERVOLGSTAPPEN

1. Inpassing kwetsbare plekken

Uit de analyse blijken op korte termijn een aantal zwakke plekken in de waterkering. De ruimtelijke inpassing van oplossingen hiervan verdient aandacht op korte termijn in ontwerpstudies waarin techniek en ontwerp zijn verweven.

2. Onderzoek en ontwerp duinlandschap

De samenwerking tussen de gemeente, Delfland, ontwerpers en kustspecialisten is essentieel voor het waarborgen van de samenhang tussen waterveiligheid, recreatie en natuur, waarbij aandacht wordt besteed aan de maatvoering en hoogte van de duinen, de aanleg en groei ervan, de mate van recreatie en het maken van nieuwe plekken.

3. Vergroening openbare ruimte

Onderzoek de mobiliteitstransitie concreet in maatvoering en parkeernormen en test in een aantal straten concreet welke stappen genomen kunnen worden voor vergroening. Werk verder aan een specifiek ecosysteem in flora en fauna.

4. Quick wins

Er zijn een aantal projecten te duiden waarin gestart kan worden aan het toekomstperspectief Scheveningen stad in de duinen. Dit kunnen plekken zijn waar kansen liggen voor nieuwe duinen, het planten van een aantal bomen of het vergroenen van straten. Zoek projecten die "no regret" zijn en op korte termijn gerealiseerd kunnen worden.

5. Gesprek met de omgeving

Richt een proces in waarin de opgave met studies en varianten samen met de omgeving wordt besproken. Een vaste plek die als een ontwerpatelier wordt ingericht, waar informatie te vinden is over de koers en opgaven hierin.

